

645
1967

1917
1967

საქართველოს ენა
საქართველო
№ 11 1967 წ.

ზნობიერად.
 სრულყოფილად და ნათლად,
 უწყალოდ...
 სიმართლად ჩაჯდა!
 გილოცობთ

1018-7

НИЧЕМ, ТОТ СТАНЕТ ВСЕМ!

КТО БЫЛ

საქართველოს
 დემოკრატიული
 რევოლუციური
 პარტია

3. ი. ბრეჟნევი

3. ბრეჟნევის ძეგლი

რევოლუციური
 დემოკრატიული
 საქართველოს
 პარტია

საქართველოს დემოკრატიული რევოლუციური პარტია

საქართველოს საბჭოთა საზოგადოებრივი საინჟინერო-ტექნიკური სკოლა

ზინიარე კვაჭაძე. საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი.

50 წელი, ნახევარი საუკუნე, დღის ეს დღეა მნიშვნელოვანი წინადადება და დიდი არ არის ისტორიისათვის, მაგრამ რა დიდი, გრანდიოზული და ბერძნის მოქმედა იგი ჩვენი კვეციის ისტორიისათვის, უცვლელ საბჭოთა ადამიანისათვის და განსაკუთრებით კი ჩვენითვის — ქალბი-სათვის.

ადამიანთა მრავალი თობა, საზოგადოების მოწინავე წარმომადგენლები ოცნებობდნენ იხეთ საზოგადოებრივ წესობილბაზე, სადაც არ იქნებოდა ქალთა უფლებებმა, მამაკაცთან ქალის უთანასწორობა. მაგრამ მსოფლიოს ვერც ერთმა სახელმწიფომ, ოქტომბრის სოციალისტურ რევოლუციამდე, ვერ შესძლო განხორციელებინა ადამიანთა ეს სასურველი ოცნება. ეს სრულიად კანონო-მიერია. იქ, სადაც ბატონობს კაპიტალი და არსებობს ადამიანთა ექსპლუატაცია, სადაც შენარჩუნებულია საწარმოო საშუალებათა ერთმან საკუთრება, მშრომელთა მასები, მათ შორის ქალბები, მუდამ მონურ მდგომარეობაში იქნებიან.

შხლოდ ოქტომბრის სოციალისტური რევოლუციის გამარჯვების შედეგად გახდა შესაძლებელი ქალის განთავისუფლება საუკუნოებრივი ჩავერისაგან და მისთვის სრული თანასწორობისათვის მინიჭება პოლიტიკურ და საზოგადოებრივ-ეკონომიკურ ცხოვრებაში. კაცობრიობის ისტორიაში პირველად საბჭოთა კავშირში გადაიჭრა პრაქტიკული ქალთა საკითხი. არც ერთ სხვა პარტიას არ უბრძოლია ქალთა უფლებების წინააღმდეგ ისე შეუბრძა, როგორც იბრძოდა ბოლშევიკების პარტია.

ისტორიაში ცნობილია, რომ ქალბები აქტიურ მონაწილეობას იღებდნენ განთავისუფლებულ და რევოლუციურ მოძრაობებში. მაგალითად, 1901 წელს ცნობილ „იზობოვის“ დაცვაში მნიშვნელოვანი როლი შეასრულა 18 წლის ქალბებმა, ქარხნის მუშა მართა იაკოვლევამ, იგი გმირულად იბრძოდა ხარკიანებზე. ორბიჯო-ზუევოში ფიციარო მუშა ქალბები მამობრივად მონაწილეობდნენ გაფიცვაში, გაფიცვეში მონაწილეობდნენ პეტერბურგისა და რუსეთის სხვა ქალბების მუშა ქალბები.

ისტორია მოვივიხრობს იმ დიდ ბრძოლებზე, რომლებსაც ეწეოდნენ მშრომელი ქალბები მამაკაცებთან ერთად დემოკრატიული უფლებებისა და ბედნიერი ცხოვრების მოპოვებისათვის, ჩვენი ხალხი წინადადებას აქვს. ვ. ი. ლენინის ერთგული თანამებრძოლის ნადეჟდა კონსტანტინის ასულ კრუსესკისა, მარიამ ბუბის ასულ ულიანოვას, ლენინ დამბრტის ასულ სხასოვას და ბევრ სხვა სახელმძღვანელო ქალთა სხვისა, რომლებიც მნიშვნელოვანი წვლილი შეიტანეს ოქტომბრის რევოლუციის გამარჯვების საქმეში.

აქტიურ რევოლუციურ მუშაობას ეწეოდნენ საქართველოს ქალბები: ბაბე ბოჭორიძე, ნინო ალაქაიკოვა, ვარო ჭავჭავაძე, მარიამ ორბელიანი, კაცია აბრეგულაშვილი, ულვას თილაკაძე, ოლია

სანაკოვეა, ნატა ლომიაძე და სხვა მრავალი. ისინი მონაწილეობდნენ მეფის შთავრებისა და კაპიტალისტების წინააღმდეგ შეიარაღებულ აჯანყებებში, მუშაობდნენ არალეგალურ სტამბებში, ავრცელებდნენ რევოლუციურ ლიტერატურის და სხვ. მათი სიცოცხლე პარტიის საქმისათვის, ხალხის ბედნიერებისათვის ბრძოლის საუკეთესო მაგალითია.

სამოქალაქო ომისა და უცხოეთის ინტერვენციის პერიოდში ათასობით ქალი შევიდა წითელი არმიის რიგებში. მთელ საბჭოთა ხალხთან ერთად ისინი იცავდნენ დიდ ოქტომბრის სოციალისტური რევოლუციის მონაწილარს.

ოქტომბრის სოციალისტური რევოლუციის გამარჯვებისთანავე საბჭოთა სახელმწიფოს მიერ გამოცემულმა პირველმა დეკრეტმა ქალთა შრომის დაცვისა და შრომის ანაზღაურების შესახებ, დედისა და ბავშვის ინტერესების დაცვის შესახებ, კანონებმა საქორწინო და საოჯახო საკითხებში და სხვა, უზრუნველყვეს ქალის, როგორც მოქალაქის, მშრომლისა და დედის, უფლებების დაცვა და გამაგრებდა. ამიტომ იყო ვ. ი. ლენინი რომ წერდა: საბჭოთა ხელისუფლებამ, როგორც მშრომელთა ხელისუფლებამ, მისი არსებობის პირველ თვეებშივე ფრიად გადამწყვეტი გადატარებულა მოახდინა კანონმდებლობის იმ ნაწილი, რომელიც ქალს ეხება. საბჭოთა რესპუბლიკაში ქვა-ქაწვე არ დარჩენილა იმ კანონებიდან, რომლებიც ქალს დამორჩილებულ მდგომარეობაში აყენებდნენ.

სოციალისტურმა წესობებმა ქალი ნამვილიად გახდა საზოგადოების თანასწორობისა და რევოლუციური მოძრაობების მონაწილე. სხვანაირად იგი თავისუფალი და ბედნიერი ცხოვრების დიდ გზაზე. კომუნისტური პარტია და საბჭოთა მოავრობა განუტრიალად ახორციელებდნენ და ახორციელებენ დიდი ლენინის მითითებას ქალთა სოციალისტურ მშენებლობაში ჩაბმის საქმეზე.

საბჭოთა სახელმწიფოს განვითარების ყველა ეტაპზე სოციალისტური მშენებლობის წარმატებანი განუყრელად დაკავშირებულია საბჭოთა ქალბების აქტიურ და თავდადებულ საქმიანობასთან.

თუ ყველამ თაობის ადამიანებს მართლაც აქვთ თავისი განსაკუთრებული წილი, თავისი სახე, მაშინ ოციანი წლების საბჭოთა ქალი ჩვენ წარმოგვიდგება დიდგვატი ქალის სახით. დიდგვატი ქალთა კრებებს ქალთა განუყოფილები იწყებდნენ ფაბრიკებში, ქარხნებში, სოფლად და ის იყო ქალთა პოლიტიკური აღზრდისა და განათლების შესანიშნავი ფორმა. ქალბებთან საბჭოთა პარტია გაზვიანდა ყველაზე უფრო მომადებული და მასაც ეხმარება.

ოციანი წლების ბოლოს დაიწყო ფაქობი შტატთა რევოლუციის გადმინისთვის და ცრუმორწმუნეობის წინააღმდეგ შუა აზრის რესპუბლიკური, აქარაში. რის შედეგადაც ათასობით ქალმა მოიბნა ჩაბრძოლა.

სუფრის მნიშვნელობა

სუფრას რომ სადასრესპუბლიკო იერი ქონდეს, აუცილებელია თეთრი საფარი და ყვავილები. სუფრის შრი და ლხანით დიდად არის ამოკიდებული დასაბლანის გეომენებზე, ჭურჭლეულისა და საჭექლების განლაგებზე.

სასილო მაგიდა ოთახის ცენტრზე უნდა იდგეს (თუ ფართობი მის შესაძლებელს იძლევა), ამ რთუ ადგილას, რომ მასთან ყოველი მხრიდან შეიძლებდეს მისვლა.

მაგიდის ჭრ დაფარვით მუშაობა ფანჯარისა და სხვა რამდენიმე რბილი ქსოვილი. ეს მაგიდის ფიციას დაიცავს ცხელი საჭექებისაგან, აბზობს ჭურჭლის გადაღობით გამოწვეულ მზარს, საშუალებას იძლევა საფარი თანხრომად გამოისინ მაგიდებზე. ამის შემდეგ მაგიდის გადაფარვით გველმდობენ გაუთოებელი, ზომიერად გაბამებული თეთრი საფარი, რომლის ნაკეი უნდა იდგეს მაგიდის ცენტრზე და ბოლოები თანხრომად ეგვიშვოს.

სადასრესპუბლიკო შეიძლება გამოიყენონ ფერადი საფარიც: სასურველია, რომ ხელსაბოციბი საფარის ფერისა და ქსოვილისაგან იყოს.

სუფრზე თევზები დაიწყობა იმ ვარაუდით, რამდენი თანამოსუფრე იქნება. თევზები ერთმანეთთან შეივროდ არ უნდა იწყობეს და მაგიდასთან მქონდნ ერთმანეთს ხელს არ უნდა უშლიდნ. თითოეული მოსუფრის დადებით ორი ან სამი თევზი, ერთი მცირე ზომისა — საუზმისათვის, რომელიც სწრაფივთხლად ან საჭექთხლად დაევიტო ქსელსაბოცი დაიღებდა; როცა სუფრა მრავალრიცხოვანია, მკონ ხელსაბოცი ჭექვ, თევზზე შეიძლება მოთავსდეს ჭურჭლის ნაკეიცი. ყოველი მოსუფრისათვის თევზის მარჯვენა მხარეს ყოველ დასანიხ და — თუ სასილია — კოჭიცი, მარცხენა მხარეს კი ჩანგლი. დანის აუცილებელი მხარე მიქცეული უნდა იყოს თხლსაყვი. ჩანგლის და კოჭის ჩაწვეილი მხარე ზემოთ უნდა იყოს.

ყოველი თევზ-მოწყობილობის წინ უნდა იდგეს სხვადასხვა ზომის ორბოცა ჭქვა: ჭქვების წინ მოთავსდება სარბოცა დანა-ჩანგალი და კოჭი. გვერდით კი სამარბოცა ყოველი 4-5 კაცი წინ უნდა დაიდგას მდებარის, შუა ზილილია და სხვა სურნელად ან სუნელბელია ჭურჭელი.

სასოფლო ყრილობამ თხოვნი მიმარბა საქაროველის სრ მოსახლეობის საყოფაცხოვრებო მომსახურების საინფორმაციო დაუნერწონს სოფელს ამ დარგის განვითარებადებული მუშაი — საყოფაცხოვრებო მომსახურების ორგანიზაციი. მართლაც, ასეი მუშაი მალე დაინერწ ადგილობრივი ხანარველი აპარატის შემციების ხარჯუნარველთა ინიციაცივა მოწინაველქნა და დღეიდა, რომ უხალხის ორ წელიწადში საყოფაცხოვრებო მომსახურების ორგანიზაციი რესპუბლიკის ათასწავე სასოფლო საჭეში უნდა იდგეს.

დღესათვის მუშაობს 135 ორგანიზაციი. ამ ობსონობამ, რომელიც პირველად ჩვენს რესპუბლიკაში განხორციელდა, თავიცი შედეგი გამოიღო. ახლა უავე შეისწავლება სოფლის მოსახლეობის მოთხოვნილები, დაქარდა ობიექტების შენერბობის სოფლად, ადგილობრივი იაფი ხანერი მასალების გამოყენებით, გაუჭრბოვდა ობიექტების მომარბევა მასალებით, ნელდუღილი და მარწა-დანამუშაურების.

ფართო ინერგება მომსახურების ისეი სპეციფიკური, წინადა „სოფლოში“ სახეი, როგორც არის კარმიდამობის შემოღობვა, ჭქვის ამოყვანა, ბენების შენერბობა, შერის დატვირვა, ბაღ-ბენების გასვლა და შეწამლა საქარმიდამო ნაკეიებზე; მოსახლეობის პირად საკუთრებაში მყოფი პირსტუების ობლა-აბტრონობა და სხვა.

საბოლოოდ, 1987 წელი რესპუბლიკის საყოფაცხოვრებო დარგის მუშაობა დაინერწეს საბოლბების, მომსახურების იმ პრიორიტეტულ სახეობათა ფართოდ დანერგობი, რომლებზეც განსაკუთრებით დღი მოთხოვნილებაა. ფართოდაა იყვიტომოსახურების ბურეობის, გამარბეველია ჭურჭლების ქსელი. ისინი მომსახურების სულ უფრო სწრაფ სერვისს ხელაზრებენ მომხმარებელს. კომინატმა „ობლოქსარსისმა“ სპეციალური მუსიკალური სალინი განსა, სადა მოსოვლის შეუღლიათ მიუყვან ობუშვები და ამცადიონ ფორტპიანოზე გამოცილო ჰედავარგის ხელმძღვანელობი.

სულ უფრო ფართოვდება შინ გამოძახებით მომსახურება. ავადმყოფის ან ბავშვის მომღებლი არა გეაუთ? ბინის დაღებვა გსუთო? დურჯიერ თქვენი რაიონის იყვიტომოსახურების ბიუროსს? და იქიდად გამოგეზავნიან დამხმარებეს.

ახალ ბინაზე გადაღობარი და ავერის გადატანა გსუთო? სახლიში მოგეაფარ სპეციალური მარწაბენი და მუშა-ხელიც?

რომელიც ერთი ჩამოვთვალოთ? რესპუბლიკის საყოფაცხოვრებო მომსახურების დარწესებულბინი დღეს ჩვენ ობსზე მდებარბების მომსახურების გარწვევს. ეს მომსახურება კიდევ უფრო გარწვდება და სრულყოფილი გახდება. და, პირველ რიგში, უფალღერიც გეყოლება ქალისათვის — მისი მძიმე ოჯახური შრომისაგან განათავისუფლებიდა.

0. იბაბშილი

თბილისში ბევრმა იყის ქალის ტანსაცმლის გამოწვრბების მარუბა ლბანბინისა და დეკორაციუ აბანისა, მამაკაცის ტანსაცმლის მოდელირბ-გამოჭერლის ვალერიან მარწავისის სახელიც. ერთიდაიგივე ადამიანები მთა ათეული წლებით სისტემატურად აციხებენ. ისინი, რომ იტყვიან, „ხატკენ“ კაცს თავისი ნახლავით. ამიტომაც უფლებს ეპაბუნება მთი შეტერილი კანისა და კოსტიუმის ჩაცმა. რა უნდა იყოს ამზე უფრო სასიხარული ნადივლი ოსტატისთვის?

რა თქმა უნდა, გამოჭერბები, მოდელირბები, ისევე როგორც სხვა სახის სპეციალისტები, ხელისნები ბევრი კაცის. მარწა-ჭერ კიდევ არასამარბისად ნაწილის ყვლით-ფლავიკა, ოსტატობა დახლია, ბევრი ვერ უღებებს ადღის თანამდებობების მოთხოვნებს.

ჩვენ ყველა შესაძლებლობა გვაქვს იმისათვის, რომ არა თუ ქალბებში, არამევე ყველა რაიონულ ცენტრში, თითოეული სოფელსა და დასახლებულ პუნქტში გევაადეს ქალის, მამაკაცის, ბავშვის ტანსაცმლისა და ფეხსაცმლის საკუთრების მერბობი, თეთრულის რტყვის, ტანსაცმლის შეტერიწ წინაღობ, საჭეობა ტექნიკის მკვირბის, ისევე როგორც სხვა გადაუღებლად საქარი სახეობის მომსახურების დახელოვნებული ოსტატები.

სიტყმა მოიტანა და მოვა აღენიშნო, რომ საყოფაცხოვრებო მომსახურების სისტემა ჭერ კიდევ ვერ გმსახურება შესავფერისად ჩვენი სოფლის შრომარბების. ის ჭერ კიდევ დღე ვალბია კოლმეურბების, საბჭოთა მურწინეობის მუშების, სოფლის მურწინეობის სპეციალისტების წინაშე. ბევრი სოფელი მოკლებულია მომსახურების გადაუღებულ სახეებს. ამიტომაც ახლა სოფლის შრომობელმა მომსახურება ბევრად უფრო სწრაფი ტემპით ვითარდება. მონდინარე წლის 8 თვეში რესპუბლიკაში გახსნილ 700 საყოფაცხოვრებო ობიექტისად 650-ზე მეტი სოფელზე მოდის. ერთი წლის მანძილზე საყოფაცხოვრებო მომსახურება სოფლად 50 პრიცენტით გარწვდება.

ინიციატორი — ჩხობი რისპუბლიკაში

უველაზე საგრბობი ძვრება მოსოვებულ იქნა, სადაც ამ დღემწინდელთან, საქარბორტო საიხებზე საყოფაცხოვრებო დარგის ორგანიზაციებთან ხელმძღვანელებელი მუშაობენ ადგილობრივი პარტიული, საბჭოთა, კომკავშირული აქტივი, კოლმეურბობების, საბჭოთა მურწინეობების, სასოფლო საბჭოების ხელმძღვანელები. საუყარადგებია ამ მხრი თღვაობი რაიონის სოფელ ნავარწილარის მავალინი. სასოფლო საბჭოს თავმჯდომარის, საქაროველის სრ უხალხის საბჭოს დელტატის ზიბი ბილუშვილის თაოსნობით აქ გამიარბა სასოფლო ყრილობა, რომელიც სპეციალურად განიბილა სოფელში საყოფაცხოვრებო მომსახურების განვითარების საიხობი. დღესაც ბევრი პრაქტიკული ღონისძიება.

ღამაღი ღარნაი რამდენიმე ცოცხალი უკავილი და ღამაღი დაწყოილი მწეა-ნიღეული საუკეთესო სამეუღლი სუფრისათვის. აუცილებელი არ არის ძვირფასი უკავილები. გემოვნებით შერჩეული იაფფანანი და მინდვრის უკავილიც კი შეიძლება შესანიშნავად გამოიყურებოდეს და ბევრად აჯობოს უგემონოდ შერჩეულ ძვირფას თაივებს. სუფრისათვის რეკომენდებულია წახი სურნელების უკავილების შერჩევა. საღმრთაწაწელი იერს აძლევს აგრეთვე სუფრას ღამაღი დაწყოილი ხილის ღარნაი, რომელიც ან მავიდის შუაში ჩაიდგმება ან სუფრის შუა ზაზზე, რამდენიმე ადვილას.

ღვინოს სუფრაზე მივიტანი ღოჭებით და სურებით. თეორი ღვინო უნდა ჩავაყოთ, წითელი კი ოთახის ტემპერატურის იქნება.

პური თხელ ნაჭრებზე უნდა დაიჭრას და მოთავსდეს სუფრაზე სავანგებო საპურითი ან პატარა თევზებით. მავიდი საჭირია დიეტურს ან დიეტებს. ღობე მომცრო თევზებით მიიტანება თითოეული მისუფრისათვის.

საუზმეული კერძები საქაო რაოდენობით უნდა ჩავაწყოთ ისე, რომ მისუფრისათვის ადვილად მისაწოდომი იყოს. საუზმის კერძები ღამაღი უნდა მოვრთოთ მწეაწილის ტრეტებით, ხახვით, ბროწეულით, ნიგეზიანი კერძი — ნიგეზისაგან გამოხდილი ზეთით და სხვა.

სუფრას საღმრთაწაწელი იერს აძლევს ღამაღი გაფორმებული წარწარისი საღმრთებები, თევზეული, ბოლში გამოყენილი ხორციელის წარწარისი, შემწეარა გოკი (მოლიანი სახით), ღანვარზე მოთავსებულ და სხვა.

საჭირია შევარჩიოთ უბრალო, ღამაღი გაფორმებული გემრბილი კერძები და სასმელები. კერძები გონიერულად უნდა განაწილდეს: სადილისათვის საქმარისია ცოტა საუზმეული და ორი-სამი თავი კერძი, ვახშმისათვის კი ბოსტნეულისაგან დამზადებულ საუზმეული. ერთი სახის საღაოთი და ერთი თავი კერძი.

საღაოს წვეულებებზე, ჩაიზე ან ყავაზე, რომელსაც თან ერთვის მსუბუქი სახის საუზმეული, სუფრაზე მიიტანება პატარა და ღამაღი გაფორმებული ბუტერბროლები.

**ქანკალის ეს ნოეპი ექვანეა
ღიღი მქოთავის სოიფლისტაი
კეპოლუიის 50 წლისთაჲ**

რომელიმე სახის ბოსტნეულის საღაოთი, ცო-მეულის წარწარისი და ხილი. ამავე ღრის შეიძლება მივიტანოთ ტბილი ღვინო.

ქართული სუფრას უხდება ხაჭაპური. ძალიან კარგია, თუ თითოეული მისუფრის ცალკე თევზით პატარა მთლიანი ცხელ-სახელი ხაჭაპური მიერთდება. საუზმეულისა და პატარა თევზების ალაგების შემდეგ, თუ სადილია, უფრო მიღებულია ბულიონის ღვეზული ან ღვეზულია მიტანა. ბულიონი სუფრაზე მთლადით ან ბულიონის სუცეალური ფინეებით მიავთ (შეიძლება ან მზინისათვის გამოყენებულ იქნას აგრეთვე საყოფიერ კურჭები). წწინანი მთლად სუფრაზე თევზზე დადგმული მიიტანება, ფინეანი კი — ღამაღი დადგმული. ფინეებით მიიტანება გამკურჭავლ ბულიონი. თუ წწინანი კერძი ფინეებით მიავთ, მამინ სუფრაზე ყოვებით ან უნდა დააწყოთ. ქართული სუფრას ძალიან უხდება დღედის ჩიხირთმა (მოხარბული დღედის ხორცი ან წწინანი მთლადამი ჩაწყობა

ანდა ცალკე დაწყობა თევზზე და ისე მიიკანება).

ქართული სუფრის ნამდვილი მწეებება მამფურზე წამოცმული მწეადა, რომელიც ღამაღი უნდა იქნეს დაწყობილი ღანვარზე და მორთული ხახვით, ბროწეულით და სხვა. ძალიან ეფექტურია, თუ ღანვარზე დაწყობილი მწეადა შემოეწყობოთ რამდენიმე გულბოილი წითელ ბოლოკს, რომლებშიც ჩასმულ იქნება სპირტი. როცა მწეადიანი ღანვარი სუფრაზე მიგვექვს, ოთახში შეუქი უნდა ჩავაქროთ და ცეცხლი მოვეუდლოთ ბოლოკში ჩასმულ სპირტს.

მთელი კურჭულის ალაგების შემდეგ სუფრაზე მივიტანი ჩარბოს — ხილს, სხვადასხვა ტბილულს, ჩაის ან შავ ყავას.

შავ ყავას უხდება ლეჭორია და კონიაკი, ჩაის — ღობინი, მურბა, კონიაკი და რბი.

თამარ სულჰაველიძე

ბარბანის პირველ გვირგვინ — ლ. შენგელიას კლასიკი „1917—1967“. ბარბანის მეორე გვირგვინ — ლ. მაღარაძის კლასიკი „შვიდობა“.

<p>რედაქტორი მარიკა ბარბანაშვილი</p>	<p>სარედ. კოლეგია: ნ. გურგენიძე, მ. ხალადაძე (პ. მე, მღვიმე), ზ. კვაჭავაძე, ლ. ღამაღი, ვ. სირაძე, თ. სანთელიძე, ნ. შალუტაშვილი, ღ. შენგელია (მხატ. რედაქტორი), თ. წერეთელი, ნ. ჭავჭავაძე.</p> <p>ტექნედაქტორი ქ. დემურია.</p>	<p>საქ. კ. ცენტრალური კომიტეტის გამომცემლობა</p>
--	---	--

რედაქციის მისამართი — სულხან-საბაძის ქ. № 15. ტელ. №№ 9-50-39, 9-98-71, ფიხ. ფორმ. რაოდ. 1.75. პირობით ფორ. რაოდ. 5,3.
ხელმოწერილია დასაბეჭდად 14/X, 1967 წ. ქალაქის ზომა 60X92. ტრაჲი 100.000. შუკე. № 3631. უე 02271. ფსი 80 კა.
საქ. კ. ცეის გამომცემლობის პოლიგრაფკომპინატი, ლენინის ქ. № 14.
ყოველთაიური საზოგადოებრივ-პოლიტკურ და მხატვრულ-ლიტერატურული თერწალი „საქართველოს ქალი“.
Ежемесячный общественно-политический и художественно-литературный журнал «Сакართველოს ქალი».
Издательство ЦК КП Грузии.

უმაჯაღლო გმირთა გამოჩინეს ქალებმა პირველი სუფილების წლებში, ქვეყნის ინდუსტრიალიზაციისა და კოლექტივიზაციის პერიოდში. მარტო 1981 წელს შენებულა და მრეწველობის სისტემაში 8 ახალი მილიონ მეტი დიასახლი, მუშაობდნენ ქალთა საწარმოო სწავლების დაქირავებული კურსები, უმაღლეს ტექნიკურ სასწავლებლებში იყავნებოდა ადგილები გოგონებისათვის, მისაღებად 20 პროცენტის რაოდენობით, ხოლო მუშევრებში — არანაკლებ 25 პროცენტისა. იწყოდა სპეციალური კურსები ტექნიკურ სასწავლებლებში შესვლად ქალთა მოსაზრებლად. საბჭოთა ქალის მნიშვნელობის მხარდაჭერა აშენდნენ ახალ ფაბრიკებსა და ქარხნებს, მიგრაციონტროლის დადგენებს, უკიდურეს ადგილებში აგებდნენ ქალებს, სოფლად აუღლებდნენ კომლუბურების, სწავლებდნენ ტრავტირის მართვას. საკულტურენო წიწა გახდა ქალთა თანასწორუფლებიანობის საფუძველი და მოიწავლა შეცვალა ვლები ქალის სახე.

თუ იციანი წლების ქალი წარმოგვიდგება დედებაც ქალის წიოდელ უკლასკვეთი, ოკლადიანი და სუბვგამი წევრებისათვის და მახასიათებელია მუშევრული ქალის სახე. ჩვენს ინტერესს, მრეწველობის ბელმდგენელია და მეცნიერთა შორის ბევრი ქალი მუშევრის უკლასკვეთი.

ფეოქოზი, მწლია მოიძინეს ადამიანი, რომელიც არ იცნობდეს ჩვენი პირველი სუფილების დიდ საქმთა გმირ ქალებს: მარია დემეტრეს, შაშა ანგელისა, დუსია და მარია ვინგრადოვებს, ტატინა ფედორკოვას. ზინაიდა ტრიოციანის, ვალენტინა გროსდუბიკას, პოლინა ოსიპენკის, მარინა რაკოვას, ვალენტინა სთავდროვას ხალებს, მათ იღვრისოდელ თანამოსაქმეებს ჩვენს რესპუბლიკაში: ითერ შაშაინკის, თამარ ნიკიპის, ნუნუ აგაშინას, სოფია, ანუ ვურგანიძის, უშა ახუბას, ცაცა ჭრადავას, მარია ლუნოვკის, ქონია სარსანას, რუსუდან გორგინას, ვადიკო ვაგიტაძეს და სხვებს, რომელთა საგმირო საქმეები ოქროს საბიჭითა ჩაწერილი ჩვენი ქვეყნის მატარებში და რომელია ტრადიციებზე აღიზარდენ და უკლავა აღიზარებან თანხლები.

დღი სამშალო ომის დროს საქართვეობით გამოვლენდა ხაჭოტია ქალების სულიერი სიდიადი, სამშობლოს ერთგულება, უსწავლადი სიბიჭური შრომაში და გმირობა ფრანგულ, ჩვენს მესხურებაში არ წაშლებდა შაშინათ შვიარადებულ თუ თვითმფრინავის საჭიბით მძღობი მეტროლო ქალის, სანბრის, მოწილავების დისა თუ ექიმის სახე: მადლიერი საბჭოთა ხალხი დღეობით მხავს ზოთა კომსოლდინასკავას, ლუზა ჩაიკინას, თინა ოსიპენკის, ზოთა რუხაძის, ზინა ტრადიკას, ვერა ვირიძის, მარია მენდელიანტის და სხვათა სახელებს, რომელმაც თავი გასწირეს სამშობლოს ბედნიერებისათვის.

„დაბლა ვხრით თავს საბჭოთა ქალების წინაშე, რომლებმაც სიოქონა მშაქობა გაიძინეს ომის მკაცრ წლებში“; ასეთი შეფასება მისცა ქალების წადობის დიდ სამშალო ომში ჩვენი შრომის ცენს. ტრადიციული პიტიების გენერალურბა მდივანა: ლეონიდ ოლოს ძე პრეტენჯეა თავის გამოსვლაში დიდ სამშალო ომში საბჭოთა ხალხის გამარჯვების ოც წელსითავად დაკავშირებით.

ომის შედეგად წლებში საბჭოთა ხალხმა კომუნისტური პარტიის ხელმძღვანელობით უმოყვდეს ვადაში მოიშუშა ომით მიყენებული ჭრილობები, აღადგინა და შენდებოდა ეკონომიკურ წინააღმდეგობას ქვეყნის სახალხო მუშურებისა და უკლასკვეთის ყველა დარგი. საბჭოთა ხალხი, აპირცილებს რა პარტიის 25-ე დროილობისა და კომუნისტური პარტიის ცენტრალური კომიტეტის პლენუმების ობტორიული გადაწყვეტილებების, ვაგანტური ნიშნებით მიდის წინ კომუნისტურბსკენ. უმაჯაღლო აუყვავებს მილიარა ჩვენი მრეწველობაში, სოფლის მუშურების, მეცნიერებაში, აღდგურბებდა და ხელვლენბან.

ჩვენი ხალხის მთავ კომუნისტური საზოგადოების შენებლობაში მოწილური წარმატებანი განსოფრეულია საბჭოთა ქალების აქტიური, თაღდებულ დამწარმებლავან. მექანიკოსისა და ავტობატრიკოსის ფართოდ საქმიანობა ჩვენს მრეწველობაში, სახავყო ბაღებისა და ხავეების, საშობიარო სახელების, ბავშვთა და ქალთა კონსულტაციების, საზოგადოებრივი ცეებისა და საყოფაცხოვრებო

დაინშნულების ობიექტების არახლებლა ზრდად განაპირობა ქალის საზოგადოებრივი საქმიანობაში ჩაბნის ფართო შესაძლებლობა.

ჩვენი ქვეყნის საზოგადოებრივი მუშაობაში ჩაბნულ ქალთა რაოდენობა 47 მილიონს აღწებს, რაც მუშა-მოსახლურეთა საერთო რაოდენობის 48 პროცენტს შეადგენს. მათ შორის მრეწველობაში, მშენებლობაში, ტრანსპორტისა და კავშირგაბმულობაში მუშა-მოსახლურეთა საერთო რაოდენობიდან ქალები 28 პროცენტს შეადგენენ, ვაჭრობაში, საზოგადოებრივი ცეებაში, დამწარმებოში, მატერიალურ-ტექნიკურ მომარბეებაში და ვახლებში — 61 პროცენტს, ხოლო მეცნიერებაში, განათლებაში და ქანწარბეობაში — 71 პროცენტს. ეს ობ დროს, როცა მეტის რუსეთში ქალების საერთო რაოდენობიდან, რომლებიც დაქირავებულ შრომას იქვიდნენ, 80 პროცენტი წინამასახლურებოდა და მოქმადობდნენ შეადგენდა. მხოლოდ 18 პროცენტი მუშაობდა მრეწველობაში და მშენებლობაში და 4 პროცენტი — განათლებისა და ქანწარბეობის ხაზით.

დიდ როლს ასრულებენ ქალები ჩვენი რესპუბლიკის სამეურნეო და კულტურული ცხოვრებაში. საქართველოს სსრ სახალხო მუშურებისაში ჩაბნულ მუშაეთა შორის 41 პროცენტი ქალია. ქალ სექციალისტთა რიცხვი ადებტება მამაკაც სექციალისტთა რიცხვს. სახალხო მუშურების სხვადასხვა დარგში მომშავე უმაღლესი და საშუალო განათლების მქონე სექციალისტთა 58 პროცენტი ქალია. 160 ათასამდე ქალი მუშაობს სპეციალურ სისტემაში, 9 ათასზე მეტი — ქანწარბეობის დაცვის ხაზით, 3 ათასზე მეტი ქალი ემსახურება ქართულ ხელვლენებს.

მთელს ჩვენს ქვეყანაში მის ფარგლებს გარეთაც ფართოდ არიან ცნობილი ჩვენი რესპუბლიკის სახელგანთი ქალები: ორგნოს სექციალისტური შრომის გმირი თამარ ვუფურია, სექციალისტური შრომის გმირები: ითერ სოლომონია, ელენე გვიგულაძე, ტატინა ჩხიძე, ნარია სანაკევა, ვერა ჭკავია, ოსანა აივაზაშვილი, ასმათ ვუფაძე, დილი კონცელაძე, ტატინა ტუბუხუვა, ალექსანდრა გამრტლიძე, ზაზადა ნაცვალაძე, სვეტლანა აგბა და სხვები; მეცნიერები: ქსენია სხვადი, ნინო ჩახუხუხილი, რუსუდან ნიკოლაძე, თინათინ წერეთელი, ქეთევან ლომთაძე, ელენე ნარსიაშვილი, ქსენია სისარაძე, თამარ ლლონკა, დარია ბერგინაძე; მწიგნობები: თინა დონეაშვილი, მარიკა ბაჩიაშვილი, მარიამ ალექსიძე (მარინა), ანკალიანდო, შავალა მრეწველობაში; ხელვლენების მოღვაწეები: ვერაკო აწაჭორაძე, სხილობა თუაყაშვილი, ნინო რაბიშვილი, მდვიდა ჩახვა, მდვიდა ჭავჭავაძე, ვერა წიციანი, დილიდა ასაშიძე; მხატვრები: ელენე ახლადიანი, ქეთევან მავალაშვილი, ეკატერინე ზაღდაძე; სპორტსმენები: ნინო ლუბაძე, ელენე ვაკუელი, შოთა ჭულელი, მოსოლოვის ჩემპიონი ჭვარცხელი ქალთა შორის ნონა გაფრინდაშვილი და სხვები.

საბჭოთა ქალებმა ბრწყინებულ დამატებებს, რომ ისინი არც განიხრებოდ და არც ემოქმადებოდნენ ოკუპაციების ფართო ვადებით არ ჩამოფარებულნი მამაკაცებს.

განა ბავშვის მეტველიც არ არის ის ფაქტი, რომ მსოფლიოში პირველი ქალი, რომელმაც კოსმოსში იმოგზაურა, საბჭოთა მოქალაქე ვალენტინა ტერეშკოვაა? ან თუნდაც ის, რომ დღენოც ქალი და სახლმწიფო პრემიების ლაურეატთა შორის ქალი არც თუ ისე იშვიათია. ეს მაღალი კლდელი დამსახურა, მავალიად, გოლოგობა ჭგუფოდა სასაფლავო ციხურების ნაფიბობისა და გზის აღმოჩენისათვის. ამ ჭგუფოში არც ქალია — ტატინა ოსაკი და სოფო ბელტინა: ლენინური პარტიის ლაურეატი, უკრაინის მეცნიერებთა აკადემიის ფიზიკის ინსტიტუტის დირექტორი ანტონინა პრიობოტო მუშაობს მეცნიერების ურთულად და მდებარე პერსპექტიულ დარგში; ვალენტინა ნიკოლოვის ასულმა ნიკოლაინა ლენინური პარტია დაიბარებდა ქართველი ობიერაციების მეოდიეს ბრწყინვალე მკვლევარებშიათვის. ასეთადე მაღალი შეფასება დაიბარება სამო ინიერაციონისტურბებში: ვალენტინა ნიკოლოვის ასულმა ბუხისისმა, ტრიოციანის ვეფხია სუხმეწიფო რაოდენოდელ ტექნიკოს-დავურის მშენებლობის უფროსია და ჩვენს ახლდ რბოც. კორპორის სახურავების ქარხნის მოავარი ინჟინერთა გადინა პავლეს ასული გოლუღინა. ჩვენი ქვეყნის 1.100 ქალი აკადემიკოსი, აკადემიის წევრკო-

რისაკეთა დეპუტატების საბჭოს პირველი სრული რუსეთის ყრილობა. უნაზნაზარი დარბაზი ხალხით გაიჭრა. იმ ადგილს, სადაც ყოველივეს მფის პორტრეტი იყო, ღამაში მოთელი ექნებოდა. წითელი ლენტეხით მოთელია კედლები, ტუღები. მოსამს წარჩეხა: მუშათა და უკონსკილა დეპუტატების საბჭოების ყრილობა. პირველი ღლონობრივ და მე ვაზრჩებთ თავისუფალი ადგილის პოვნას. ტრინუნუნა ირაკლი წერტილი, იგი ამბობს: ჩვენ ვიყით, რომ ახლა მიუღ რუსეთში მიმდინარეობს შეუპოვარი და გაფრთხილებული ბრძოლა ხელისუფლებისათვის. ამ მომენტში რუსეთში არ არის ისეთი პოლიტიკური პარტია, რომელიც ამბობდა: გადმოგვივით ხელისუფლება, ჩამოგვცალეთ, ჩვენ დავიჭერთ თქვენს ადგილს. დარბაზში ყურადღება დაიძაბა. წერტილი აყეთებს პაუსებს და იმორჩებს: „სეთი პარტია რუსეთში არ არის...“ „არის ასეთი პარტია...“ „კანისხს ხმა მიუღ დარბაზში. ამას აცხადებს ლენინი და ეს განცხადება — ხელისუფლების ხელში აღების მზადყოფნის შესახებ — იყო ყველაზე საინტერესო მომენტი ყრილობაზე. დარბაზი ტაშის გრილობა შეაზაზარა. ჩვენთან სულ ახლოს, ორი-სამი სკამის იქით მთავარ როგორ წამოგა ლენინი. გუდავ წინ გაწვილი მის ხელს ლენინმა გვერდით უგანდას სვერდლოვი, ვილოდარსკი, კოლონკო, ლუნარსკი. ლენინის ეს ღრმამეანოვნევი სიტყვა... — „არის ასეთი პარტია“ — ყრლობამ მიიღო, როგორც სიმბოლოური ხმა ხალხთა, რომელნიც მომწიფდა რევოლუციური აზრი, როგორც საბრძოლო მზადყოფნა სახელმწიფო ხელისუფლების ხელში ახადებად.

3. დაბლოს მესამე მომენტი. ამჯერად კვედ მოსიყო. მითი განახლებული თეატრალური მოედანი. დიდი თეატრში სახელმწიფო თათბირი. თეატრი ავსებულია მიღლი რუსეთიდან წარმოგზავნილი აღამაზნებით, რათა შექმნას ერთიანი რევოლუციური ხელისუფლება. აქ შეყრბილა რუსეთის მიუღლი გინგნობრივი ძალა. ამ დღეს მოსიყოველი ყველაზე დიდი იგრანობილა სიმშვიდე. სახელმწიფო თათბირმა ვერ გაამართლა მასზე დამყარებული იმედები. ბურჟუაზიამ ვერ მოახერხა განზარტული გადატრიალების გაფორმება. ამის მიზეზი იყო გაფაცვა მოსკოვში. პოლიტიკურ არენაზე მუხბოლი მასების დასარბზაგად, ბოლშევიკური პარტის ხელმძღვანელობით, გამოვიდნენ პროფკავშირები. მით თათბირის წინააღმდეგ გამოიტანეს პრეტეტტი მიწოდებით — მიწიქვის ერთადიანი გაფიცვა. სახელმწიფო თათბირის პირველსვე დღეს გამოამყარა ვად ბურჟუაზის ძლიერებაზე დამყარებული იმედების სრული უნიადგობა.

გაფიცვამ ცხადყო პროლეტარიატის ძალა და ერთიანობა. სწორედ ასეთ ვითარებაში გაიპარა დიდხელეო სპეტაკი. სცენის შუაგულში მადალი კათედრა, რომელზეც ერთმანეთის მიყოლებით აღიან ორბატორები. მარცხნივ წითელღამა უღვდავებულ მაგიდავთან სხედან მინისტრები, სცენის მარჯვენა კუთხეში — გენერალისტები. დეპარტულბლად წარმოთქვამენ სიტყვებს... თათბირის მეორე დღეა. დასაგლეობს ხელეონების მეურხე დავათალიფიერ და შემდეგ დიდი თეატრისაგენ გავეშურებ, ვადავიარე იერებრით ალყაშემოტრბტემული მიედანი და თეატრის თალღქემზე შევიღო. შესასვლელთან დგანან თეატრის კო-

მისარი და მისი ამაღა. დიდი თეატრში კარბა სარს იყო ჩვენი ტაბეუმბორბორბიდელო კერბი ლდორიდ სობინოვი. რიცა კრეუსს მივუხალდოვი. სობინოვმა შევიღეო სიტყვები მომმარა: „ექცობა, არ იყო, რომ დღეს სპეტაკელი არ არის! თუ ვეც სობინოვი მომზობიდევი ღლიმილი ღლანკაკობად, მაგრამ შე მიხებიდი, რომ ჩვენმა თეატრმა კანამ მოამდინა მასზე ასეთი უწყაბატური შობაბედილება. ჩვეთის შეტის შეტად მნიშვნელოვანი იყო ის, რომ მქინდა გლეხთა დეპუტატების საბჭოს ცენტრალური აღმზარეულები კომიტეტის ბილეთი, სობინოვი თეატრში არ მიშეგება. დამევეულებო იყო „ვიქსი“, — ვუთხარი მე მოკლეღ. „მამინ, ჩანს, არ იყო, რომ დღეს თეატრში სახელმწიფო თათბირია? — არ ცხრება სობინოვი. „წარმოადიდე, რომ ვეცე ვარი.“ „მამინ, გეტყობა არ იყო, რომ თეატრში ჩვენი მაილოდ ბილეთებით შემიტება.“ აქ შევიღო რაღები შეუცალა. მე მწიფიღი ღლიმილი გატესენი ჩემი ლურჯი საფულე და ამოვიღე მისთვის ცნობილი გაორხდერი სახელევატორ ბილეთი. სობინოვმა ბილეთი ხელში შეტკრიალა, წაუთავის და დაუფარავი გაკვირვებით შეთათა: „მამინ, ეს თქვენი რ. ს. მიქელსკი?“ „დაეს, ეს მე ვარ“, — სიცილით ვუპასუხე და თათბირზე შევიღე.

დარბაზში, მარცხენა და მარჯვენა მხარეებს მიბილი, გაფორმებული დედელო იყო გაპარყოლი. თათბირის მესამე დღე. ახალც, 50 წლის შემდეგ, მე მასების თუ როგორ მიუხუღე დარბაზი, როცა თავმჯდომარემ გამოსცხადა — სიტყვა ისტორიის ექველება...

რუსულენა მიმდებამა

მარინა ბარათაშვილი

რუს ლეკონერლი

მე მიყვარს ჩემი დღე დღევანდელი და კიდევ შეტად ვეტარო ხვალწინდელს. დრო ვით ჩანსწირო, კიდობან ვარდნილი, მიპეტუნს... თან აყვალა საათს წაიღებს...

დადგენილია საწუთროს ხელით წარმავლობის პარადევალობა. ჩემბა მხოლოდ დღე დღევანდელი, უნდა მოვასწრო ჩემი გალობა.

უნდა მოვასწრო, უნდა ვიპაგრო, ბეჭერი რამ ავხსნა, ბეჭერი გავიგრო, რომ ქვეყნად ჩემმა ნერვებუ იხაროს და მწყობარში ჩაღებეს სათადარიგოდ.

მსურს, ჩემი ქვეყნის ცას, ვიღეს და ბექობს მივცე ეს თრთოლვაც და აღტაცება...

ჩვენ ქვეყნად თითო სიციქვლი ვგერგო, — იოლად როგორ დაიხარჩება!

გაიფრავისას ნატერა ახალი და აიბერება — გუნდად მერცხლების. იქნენ წყროს ტალდა ჩახანით და მაინც მუხლზე არ დაიციება,

რადგან დღე მიყვარს — ჩემი კუთვნილი, დღე, საწუთროსგან წილად რგებლობა, ხან შესუდრული რამე წუხილით, ხან ცისპირივით ამღერებული,

ველოდა საათი მშაფრად ვანცელიო პოვითი, დეკარგვით, ისევ ძიბითი, ფიქრებით, — წუთით რომ არ მასედენი, არ მსვენებენ, არ მაინებენ...

შრობით, შეტებით, მწუხრით, ნათილით, მე მიყვარს ჩემი დღე დღევანდელი.

პირველი რკოშები

ბავშვებმა ქუჩებში შვისფერი ოქტომბრის დროშები გაშალეს. მე ის კარგ ბიჭურებს ვისებენ — მკერდზე რომ იტრადდენ შაჰაზანებს.

ვინც გზებზე გაღვივს ღიბებით, ახლა სიმღერად მისცემს ბავშვებს, ვინც ვაჟაკებით მისდევდნენ პრბოლებში სახუდრო კომისრებს.

სწეროდათ: დიდი შუე ახოვა და მტერთი ამ ქვეყნად ვერ ივლის. ისინი უხმენდნენ „უგროსებს“, მათ საოლწნი იხილდეს ლენინი..

მთების კვალდაკვალ მიქარდნენ, ყრთების ისროდნენ შაჰაზანებს და დიდა რუსეთში ოქტომბრის პირველი დროშები ვაშაღეს!

ბავშვები

ეს რამდენიმე წელია მწერალი ქალი თამარ ჩხაიძე შეუძაბს დიდტანის მოთხრობას: „ქარიშხლიანი ბილიები“. მოთხრობაში ასახულია გამოჩენილი რევოლუციონერის — სერგო ორბელიანის ცხოვრება და მოღვაწეობა. გოგავლობით ამ მოთხრობიდან ერთ-ერთ თავს, სადაც აღწერილია ყრმა სერგოს პირველი გამოგზავრება თბილისისაკენ.

სერგო და მისი ბიძაშვილი ტარასი ბაქანზე იდგნენ. მამა-შვილი ვერცხვობდა ცაცის ისინი ერთი შეხედვით, იმდენად უფროსად მორანდა რენი-გულის ფორმით გამოწყობილი ტარასი. სერგო ღელავდა. ტარასი თითქოს საგუაგოზე იდგა. მათ შერჩა შორს, ღამის წყველადში ხმლვბივით გაყოლოდ ლიანდაგებზე მიეპყრო.

— როდის მოვა, როდის? — ღელავდა სერგო.
— თავის დროზე! — ამზობდა დინჯად ტარასი და ეს დროც დადგა. ქმენით მოაღდა ზელაგორის სადგურს ორთქვადალი, თან მოყვა ვაგონების გრძელი კვირი.

ბაქანის ფარანს, თითქოს ორთქვადალმა ქმენით დასწყველა: მაგ ცალი თვალი აღიადგეს, — ის უკვე აღმოსდა ალი და ჩაქრა.

ბაქანზე სიხნულ ჩამოწვა.
— მეორე კლასს სადა, დედაშვილობას, მასწავლებელ! — შევედრა ტარასის ერთი ქალი, რომელიც ცალი ხელით სერგოს ტოლა ყმაყვილს ჩაჭყრინდა მკლავში.

— მოიყვებით, ჩვენი იქ მივდივართ! — მიერა ტარასიმ და წინ გაუპაღდა.

— შებრძანდით, შებრძანდით! — წინ გაატარა ტარასიმ ქალი და ბები, შემდეგ სერგოს მოკიდა ხელი და ვაგონში შევიდა.

კუბეზეც ერთად მოხდნენ დედა-შვილიან.
ტყვიანს აბჯვით ათავადიერ-ჩათავადიერა ისინი წიფელრობიანამა მიწიფულმა გატყვეს.

— ბოდიში, კნიაზ, ბილვით გაუყვილით და... — დიწყო ლიქნით ვაგონის გაცილებელმა, — ბოდიში.

— რა გაეწყობა! — გამაღა ხელბით თავადმა და თითხე აღმასის ბეჭედი აუღვარდა.

„ერთი თვე, რას იბღინებ!“ — გაავდა გუნებაში სერგო. თავადი თითქოს მიუხედა ფიქრს. კუბეს კარი მიხურა და აღერსიანად მიზარია სერგოს:

— მიჯარდობი, მეგობრო? მართალია, ბატონმობა გადავარდა, მაგრამ სასოვადების სოციალური დაყოფა ძალაშია.

— ჩვენი სატახტო აწნაურები გახლავართ! — განუმარტა ტარასიმ.

— ბეჭედიან, ბატონო! — თავგანიანი თავის დაყვრით ბრძანდა თავადმა.

— მე ბოდიში, ბატონებო, ბალდი მყავს შეუძლოდ, ბეჭემან მიმყავს, თვარა სად მამყა ამდენი ფარა, მეორე კლასის ვაგონით წასასვლელი კი არა, აი ბეჭუხა ბიჭს რა აცვია, ჩემი კამიდან გადავყავთ!

— წითელი კია საადღგობი კვერპვივით და, — გაიფინა თავადმა.

„ერთი შენ ნაკლებად წითელი ჩიხა გაცვია?“ — ბრძვირვით შეუტია სერგომ თავადს თავის გულში და თავადიც, თითქოს ისე მიუხედა ნაფიქრად, სერგოს მიერტარდა:

— მე, მეგობრო, შინდაფერი ჩიხა თუ მაცვია, ქალის დასანიშნად გახლდით!

— სასიამოვნოა, სასიამოვნო! — ამოთაფლა ტარასიმ.

— ღმრთობა გააბდნეოთ, ბატონო, შეგაბერთო მზე და მოვარესავით!

— დალიცა იქ ქალმა. მაგლობის თქმა უნდოდა ალბათ თავადს, მაგრამ კუბეში გამცილებელი შემოვიდა.

— მიხალიოვის სადგურია, ბატონო, ხომ არაფერს დამავალბებ? — შევიცხობს თავადს გამცილებელი.

— როგორ არა, აი ეს ერთი შეგვრაც გადავიცი მეზუფეტ ტიტეს და მორჩა, გათავდა ჩემი დაღუბები, ქსეც მენი!—ჩაუღო ხელში ვერცხლის ფული.

— იმე, იმე, კნიაზო, გასამრჯელო აღარ მეუფენის, ბათუმი ხომ მიბოძეთ ჩემოდნის შენახვისათვის! — გასასვავა ხელბით ვაგონის გამცილებელი.

— გასწი, გასწი, სადღურის უფროსაც ვახლე. მოახსენე, თავად მუხრანსკის საერთო ვაგონში ჰგინია თავისი თავითუქ!

— მესმის, ბატონო, იმითანა მევაფეს მუახსენებ, რომ... რავა გაბედეს თქვენს კუბეში ბილვითს გავიდვა, კა? ვიდაცეცხის თქვენს ვერვითი დასკუბება, კა? — ამ ქაქანიით გაგარდა გარეთ ვაგონის გამცილებელი.

— სულ ჩემი ბრალია, შეგაწყუბო, ბატონო. ბაღანა რომ ავიდა არ მყოლოდა, მეორე კლასით სამგზავრო ფარა კი არა...

— კა, რას ბრძანებთ, პირიქით... — თავადმა კუბეს კარი მიხურა და დედაკაცს ხელში მანეთიანი ჩაუღო.

— რავა, წავიდე თუ? მწოლიარავ, ბატონო, მესამე კლასში წვეტბრახებებში ბალდი სულს დაღდეს და გეგა! — ქალი აჭვითინდა.

— რასა ბრძანებთ, განა გაგდებთ? — ამის თქმა-და მოასწრო თავადმა, რომ კარა ვაგონის გამცილებელმა შემოიღო და ღრევაით მოახსენა:

— ყველაფერი რიგზეა, კნიაზ, ტიტე მუზუფეტმ ფუთის სამავთიერდღინო და მქებელი მოგაროვებ. — მავიდაზე თვფში, მოთლი და ქიჭა დაადა, უღვამზე ხელი გადასავა და განაჯრძო: — სადღურს უფროსაც ცალკე კუბე მოვითავაზობ, ახლავე გავიღებთ!

— ყოჩაღ! შენ რა გჭვია?

— კამანტილე, კნიაზ-ბატონო.

— კი, კამანტილე, ღვთაბრივი სახელია!—თავადმა გაბმით გაიყინა.

„დახვით ამ გაბუნდნის, თავის მამებელსაც დასყინის, — გაიქიქრა სერგომ. — ნეტკო მას იღრეგება? მოწყლება გაიღო, დედაკაცს მანეთი მისცა, გვერდით ჯოხმის კი არ დადრულესთ. ბეჭედი ჩამოუცვამს თითხე, აღმასის ბეჭედი.“

თავადი და ტარასი ბაშობდნენ.

საქართველო გადასწორდა საბჭოებს

რევოლუციის უზარმაზარი ამინის ჯარისკაც-თა ერთი ჯგუფი ქატუნმა ჩვენი ეურნალის რედაქციას. ისინი მოვიდნენ ჩვეული უბრალოებით, ფიზიკურად მოტივილინი, მაგრამ უბედურელი რწმენითა თვალანთხულებლი, მოვიდნენ და მოვიციხებინე დიდ საქმეებზე, დიდ ბრძოლებზე, რევოლუციის წარმატებულ რამენტაკებაზე.

უქმნდით მომღვწეო თობა, გადასაბეჭდო მათი მონაპოვით. კუნიშვილით და გვგვროდა — მხოლოდ ასეუ გმირებს შევედით ისტორიის ჩარხის შებენებზე.

შანქანაშია წყაროვი მუხუტელ მიქცებოდა ფუნქციონირისაგან მიმავალ გზას ატყ უბო მძღოლს აზრდა, არ მოსულაა ატყებულყო; სათოუდა, ციმქმ მიჰყავდათ ძვირფასი მუზაზრები.

ისტორიები პარკის შესახებულს რომ მიუხსლოვდნენ, ფუნქციონირის ტრავაიდან სამი ქალიშვილი გადმოვიდა. რამდენიმე ნაბიჯი და სქირინდათ გადმოიდგებოდა, რომ ერთმა მათგანმა ტკბი შვიოკა და გადაიკისკისა: „ბაბო, არ გამაგიყო, რა კინდა ფუნქციონირზე?!“ გოგონა თბილისელი რევოლუციონერის ანაიდა ქაინის შვილიშვილი აღმოჩნდა. ანაიდა ჯერ დაინახა, თითქმის ვეშაბობაზე წასწრისი, წამოწოილდა. მაგრამ, მალე განაშოგო და დაუკაცხანა: „ერთი ანას დამიხედო, შენზე ნაკლები რთია ვარ, გოგო! აფსუს, შენებულა რომ ვუყავი, რებუს ჩავიდილი! ისერიერი, შეიღებო, ისერიერი, ალალი იყო!“

დაბლა შეადლის შვით მოთენითი თბილისი გატრუნულიყო. საითითოდ მოდიოდნენ მოაჯირთან, სახეზე რაღაც შვეილი ჩაფიქრება, თითქმის ოდენი სინაზული ეწურათ. რაზე ფიქრობდნენ? რამდენი წელია აქ არ ყოფილან? რა მოგონებებთან აკავშირებთ ასე გაზრდილი და დამწვერებული ქალბები?..

დარსამთა ჯგუფ-ჯგუფად დასხდნენ. საუბარი ნატაშა ოლიშვილით და მარიაშვილით.

— ზულ პატარა გოგო ვუყავი, სკოლაში შექმნილ არაღიგებულურ წრის „სტაროსტად“ რომ დანიშნული. პირველი დაგაღება მათნევე მომცეს; როგორმე ციხეში უნდა შევსულიყავი და პატარებისგან გამეყო გვარი კაცისა, რომელმაც მთელი ორგანიზაცია გასცა. როგორ გაგაგათვი საქმეს თავი, ამაზე შეადგი შეტყველებს: რამდენიმე დღეში ვეცდნისათვის ცნობილი შექმნა მოღალატის გვარი.

ყო შიში და შიშობილი, იყო რბევა და სასწრობილე. მაგრამ, იყო ყველი-გადამოსახვი რწმენა და პირობის ვიწი... შენდგომში ახალგაზრდა მასწავლებელს ხელფასად 7 კილო მუდი და 3 კილო ტრანში შეძლეოდა. მაგრამ ვინ ფიქრობდა თავის პირადელ კეთილდღეობაზე! ანლა, როცა ტყენამ ასე ბედნიერებს და ცასყოფილი ვიქოტენი, ვფიქრობ, ტრულად არ დაკარგულა ჩვენი შრომა და პატივი.

აღვასი თოლაკვაძე აღვასი 76 წლისაა, მაგრამ სამოცდაც არ მისკვ. ირიბ ნუმიტებურ თვალბუს კი უფრო აბალგაზრდულად აკ-

ვესებს და ეშმაკურად ქუტავს. საღამოს მოვიდნენ ალური ნაწლის დაწყებამდე მას უბარეს კიდეც ამის შესახებ. როცა ერთმა ეურნალიტკმა მისი სახე, რომელიდაც მსატგრის ნახატს შეადარა, აღვასის გაეცინა და ერთ ტურისტთან საუბარი მოიგონა: გადავიკიდა, რას ტამ და სვამ, რომი შეინახე ასე თავი, თარჯამანს ვუთხარი: მიმამორე, ცა, ავი აბდალი, რას გადამეყიდა, ვინ კითხავს მავას, მე რას ტვამ. საქმელი თუ არ ემოგებო, გაუტან-თება.

აღვასის აბლა აღარ ეცინება, დღას ბებეშართული, ოდნავ სვედამიერული და დაღუპული გმირებს იფინებს, მათ სადიდებულ სიტყვას ამბობს:

— 1919 წელს გურიაში დაიწყო შეიარაღებული აჯანყების საზრდადისი. მე დამავალა არაღიგებულური კონფერენციის მასალები ჩამუტენა თბილისში მინა ცხაკაისათან. თან წყვიყავი 4 წლის მისინშელი. ოხურგეთში ვერე კი მოვასწარი ეტლ-დაც გამოსულა, რომ ორი გადარბი წამომავდა თავს და დამამატებინა. მაგრამ მომორგანულდათ, მაგრამ ნება არ მივეცი.

მთელი დღე მინა ფიქრში გაგათენე, როგორ გადამჭირნა 400 კაცი გადაეჭვივებო შექმნება პატარა მუყას მანდატი, მაგრამ, კინფერენციის ამდენი მასალებისათვის ის მიმეზარებინა?! ავადექი და პეკტი ბავშვის შემოეგარი ტანზე, როცა ძირფესვიანდა გამშრარკეს, ვერაფერს მიავდენ. ბავშვის გაინებვა აზრდა ვეც არ მოსლიათ. მალე მთელი სახელი გაეგახუნენ ასე გადარბი ორგანიზაცია ჩავარდნას.

რევოლუციის შემდეგაც მრავალად იყო წინაღობელები. ვერაფერი აღარმინა, ქალთა ორგანიზაციის თავმჯდომარედ; ყველაფერს ვაკეთებდი ბატონული ქალის ვაზზე დასაყვენებლად.

ამ მალაღ-მიდნენ მიღს ვუტატაკო სანშობის, რომ დიდი ოტკომირის 50 წლის იბებულს 50 წლის პატრული ჰტკეთი ვვებებო.

შანქანა ნატყეხბია. პირველ ყოვლისა, მინდა მადლობა გადავხებო მასპინძლებს ჩვენი დაფასებისათვის; სასიამოვნოა, როცა ერთმა, ენი-მადლით ამას. ტკვილიდა არ ჩაველია ჩვენი სიხსნსა და ოღუს. პოული ჩემი თუახან — 5 კაცის შენადგენლობით — რევოლუციის საქმის გამარჯვებისათვის იბრძობა. მათნევე ლევან ნატყეხბია ჯერ კიდელ 1905 წელს უბრადელე პარტუნიანთა ჯგუფის შემადგენლობაში იყო. შვე მისისა და მებების გზას დაგადეო. 1918 წლის 20 თებერვლს ჩვენს სახლს თავს დატბნენ გვარდილები. იმის შიშით, რომ დიდ-მამას ამო-

0. ლდვპა

ა. თალაკვაძე

2. დლოძი

6. ლომიათიძე

ა. ესაიანი

8. ჭალაიძე

გამორუხიის ქაჩრისკახეი

მიხედვდენ, გარე გავიერი, გავარა რომე-
ლიდე სინღრინაშელის ტყეიხა და მუცკლიმ გა-
მიარა. მთელი სოფელი აღდგა ჩვენს დასკა-
კად, მარამ, ორი დღის შემდეგ მიიღე დეკ-
რალი მიანც ციხისკენ გაშევენს გეს...

ელისკე მელ ლეკაჲ, სკეწერი 1903
წლიდან ოი იტინეს არალტალური მუშაობის
რამდენიმე ეპიოლს: როგორ დატხენე თაქს
სტარინაეები და ბიჭული, მარამ, მიხერბუ-
ლად გადაზალულ ლტერტას — ბრომერბესა
და პრეკლამაციებს მიანც ვერ მიანცეს. როგორ
შეგერა საკუთარი ხელით წითელი ღრეშა, რე-
ზელზედაც წაწერილი იყო: „პროღტარებე მუ-
ლა ქვერინა, შვერთდიოი!“, „მირს თაიომპრობე-
ლოზა!“. ეს ღრეშა აფრილდა სოფელ ხიტევიში
გამართულ დემონსტრაციას, რომელმაც რაჭის
ხუთმა სოფელმა მიიღო მიანწილობა.

ელისკე მელ მანმე ლეკაჲ შეადგი-
ნა წითელი რაზმი და თავგამოდებით ემართდა
შეგეს თეთრშორებელობას.

შეგის მიაგრბობის გამედებელი დეგნის შედე-
გად, მანმე ლეკაჲ იძულებული შეიქნა რაზმთან
ერთად თავი შეეფარებინა საწალეთის მთისათვის.
თვითონ ელისკემდამ კი ფეხით გააღიარა ნაქ-
რალის თოვლიანი მთა და ქუთაისში ნათესავებ-
თან დაბრუნდა.

ალბანოე-ავარსკიმ ცეცხლს მისცა ლეკებ-
ისახლი სოფელ ხიტევიში. მანმე და ელისკემდე
ეკაეები იძულებული ხდებიან სხვისი ასპარტუ-
ბით წაეიდნენ ემორცილება და თავი შეეფარდნ
აუტარიის დედაქალაქ ვენას.

მუშანა რუხაჲ. კარეია, როცა შენი
შრომის შედეგად ხედავ, რვეოლევის შეფალიე ჩე-
მი ახალგაზრდობის დღეები. ჩემი პირმშო
ეატანე ჩიჭოვიანი, სამამული ომის გირი,
ფამასტატთან ბროლიმ დაეცა შობილთა
მიანაოფრის დასაცავად. მან თავისი სიცოცხლე
გაწირა, რომ ოქვენ — მის თანატოლი, მის მონ-
დევნი თაობას გავებარათ. ახლა ორი საწინააღ-
მდელო გრანობაა ჩემში: გამორულოგებელი შეგის
უწოში სეფდა და დიდი ოქტიმირის 50 წლის-
იანთან დაკავშირებული სისარული.

• * •
შეშვედრის თითქმის არც ერთი მიანწილუ არ
დარწინებია, რომ ორიოდ სიტყვით მიანც არ
მიკავინებინის რვეოლევის ბობოქარი დღეები,
ურმანეთის სცვილან მარო ჯალაღონია და ნადია
ხატატე, ეკატერინე კეჭევა და მარო დლოძი,
ელენე უქმარუნიძე და ლლიდა ვინინსკაია, ვანი-

შ. რუხაჲ

ლ. ხატატე

თ. მელიქაძე

ელ. ვინინსკაია

თ. ლომიაძე

ვ. დოლენკო

მ. უმშაძე

მ. ნატყეია

ხ. გვინეტიაი

მ. ქალაღონია

ლასა დოლენკო და მარიამ ჯაფარიძე, ლუბა
ხატატე და თანარ ლომიაძე. თანარ მელქაძე
და სოფი ორენკანი. ჩვენ სამოლუბა არ გვეწინ-
და თითოეულის სიტყვა აქ მოგვეყვას, მარ-
ამ გვერმა მათი თავმდალობის, ჩვენზე ნა-
წვენი არ დარჩებინან.

სასახუსო სამადლოელი სიტყვით გამოეღ-
ნენ ხელმძღვანელი მუშაკი ჭალევი, მენიერბე-
ისა და ხელუღნების მოღვაწენი...

ამასობაში უკვე დაღამდა. თბილისმა აანთ
უთავაღვი სინათლე და ქალაქი გარსკვალვით
მოქვილ სამართის ზეცას დემყავია.

მანქანებს ფრხილად, ცემციმ მიკავადო თაე-
დაღმართში ძვირფასი სტუმრები.

ნანული ცაბაჩიშვილი

ში სრულიად არ დატყობია. გვირგვინში შეშინა კი ვერცელდებოდა.

ალღომის წინა დღეს გორში ხმა დაირხა: თბილისიდან ჯგუფია ჩამოსული, რომელსაც ხაზინიდან ფულის გატაცება აქვს განზრახული. ამიძრავდა გორის მთავრობა, დაიწყო მასობრივი ჩხრეკა ქუჩებში და ეზოებში. ზეტყის კანკორის წინ კახაკეებისა და სტრანელების რაზმი გაჩერდა. არაფერს ვეუი არ გასრებოდა, რომ ჯგუფი ჩაფარდებოდა. ჯგუფის წევრები ამას როგორღაც თითქოს შეურთოდნენ კიდევ, მაგრამ მათ არ დაინახა. თმა შეისწორა, კაბის შრილითი გავიდა ავიანზე და ჯარის უფროსი თავისთან მიიწვია ბინაში. ამა როგორ იფიქრებდა ვინაღმარეისი ოფიცერი, რომ ეს უნაინი და ვკალუკი ქალი 1903 წლიდან ბოლშევიკური პარტიის წევრი და გამოხდილი კონსპირატორი მათი ბოქოშია იყო. მართმ მას შესთავაზა ბინა ადამუთავიერებინა, თან დაძინა:

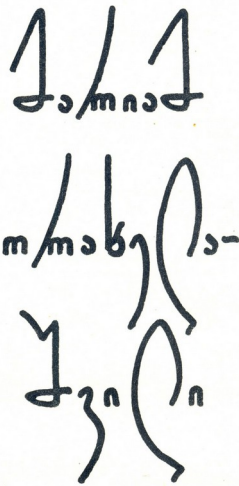
— მამაკებო, მეუღლე მინ არ გასალავი და სივ ვერ გაგიმანაძინდებოთ, როგორც გვეყდრებათ, მაგრამ ალღომა დღეს ოჯახი უნდა დამალიოციო, — და სახელდახელო დაწყობილ სურფასთან მიიწვია.

ოფიცერმა ოთახი მთავაღიერა. ჯარისკაცებმა იმ საშურალითვე შეესხვეს, საიდინად გვირახას ახარიდნენ, მაგრამ საეჭვოდ ვერაფერი მოიჩინეს. ოფიცერმა არავი გადაგაკრა. ზრდლობიანად დაემშვიდობა გულზე დიასახლისს და უკანვე გააჩრუნდა. შეწუხებისათვის ზოდინი მოითხადა.

ერთი კვირა დღე კი საბედისწერო აღმოჩნდა გვირგვინში მომუშავე ამხანაგებისათვის. იმ დღეს მომუშავეები ხაზინის იატაკს მიადგნენ და რკინის მიწებს ხერხდა დაუწყეს. ხაზურმა დარაჯის უკუაღლება მოიქცია. მან პოლიციას აცხიბა ეს ამბავი და ჩამდგინე წუთის შემდეგ მიეღო ჩართის ადუა შემოარტყვის. გვირგვინს მაიგებს და ექვსი ამხანაგი დაამატებინეს, მათ შორის მართი ბოქორბეც ეს ამბავი 1909 წლის 13 იანვარს. თითქმის ერთი წელი დასუი მართმ ცხიხეში, მაგრამ ბოლომდე შეინარჩუნა სულის სიმბნევე, გამარჯვების რწმენა. ვერადრამა უტაცებდა მეფეგარი ქალის მტკიცე სული, მისი ურეტყე ნებისყოფა. ხელო მწინდ გამოვიდა იგი ცხიხიდან და თებერვლის რევოლუციამდე განაგრძო საიდუმლო მუშაობა. აქტიურად მონაწილეობდა მენშევიკური ხელისუფლების წინააღმდეგ ბრძოლაში. არალეგალურად მუშაობდა ხაზურში...

საქართველოში საბჭოთა ხელისუფლების გამარჯვების შემდეგ მართი ბოქორბეც ენერგიულად შეუდგა ახალი ცხოვრების შეწყობას. 1924 წლამდე მთავურბი ქალთა ორგანიზატორი იყო, ოფიცირე თბილისში, სწავლობდა, მუშაობდა არს თბილისის საქალაქო საბჭოს დეპუტატად, იბრუნებ ჩვენს ჭეჭვანში სოციალიზმის გამარჯვებისათვის. 1930 წელს საავტომობილო კატატორბის დროს დაიღუპა იგი, ენერგიით სავსე ბოლშევიკი ქალი, რომელსაც კიდევ ბევრნი გაეცუება ზეგლო კომუნისტის სახლოო გამარჯვებისათვის, მაგრამ სახელი, რომლისთვისაც მართი ბოქორბეც იბრუნებდა, ცოცხლობს, მიღის წინ, იმარჯვებდა და კვდავსკოსის იმ მამაც მებრძოლთა სახლებს, რომელთაც თავის სიცოცხლე დღემამდელი სათელი დღისათვის ბრძოლის შესწირეს.

თინა სულაიშვილი

ამ წერილში ჩვენ არ მოვიყვებით მარიამ ორახელაშვილის ბიოგრაფიას, არც მისი მოღვაწეობის თანმიმდევრულ განმარტყვას შეუდგებით.

არაფერს ვიტყვით იმ მგზნებარე რევოლუციური საქმიანობის შესახებ, რომელსაც მარიამი პეტროგრადში ეწეოდა, ჯერ პედაგოგიურ ინსტიტუტში, ხოლო შემდეგ დემოკრატული უმაღლეს სასწავლებლების არალეგალურ რევოლუციურ კომიტეტში, რომლის ერთ-ერთი ხელმძღვანელი იყო ცნობილი სახელმწიფო და პოლიტიკური მოღვაწე, მენშევიკი მისი მეუღლე მამია ორახელაშვილი.

არ ვიტყვით არც გენმინასა და საფრანგეთში მარიამტ ბოლშევიკებთან ერთად მისი რევოლუციური მუშაობის შესახებ.

არ შევეხებით არც საქართველოს მენშევიკური მთავრობის დახმობისა და საბჭოთა ხელისუფლების გამარჯვებისათვის ბრძოლაში მის წვლილს, საქართველოს არალეგალური ცენტრალური კომიტეტის მიერინის პიტტზე ყოფნის დროს.

ჩვენ რაიოდ სიტყვას ვიტყვით მხოლოდ მის ბრძოლაზე საქართველოში საბჭოთა ხელისუფლების განმტყველებისათვის.

1921 წლის თებერვლი. საქართველო ელიდეს გამარჯვების ზეგომბს. სერგი ორჯონიკიძე მისცემოდა დახმობას და საბჭოთა ხელისუფლების დროს ფრიალებს. გაუზარაეს საბჭოთა საქართველოს.

ამ პერიოდში იწყება მარიამ ორახელაშვილის დაუცხრობილი ბრძოლა საქართველოში საბჭოთა ხელისუფლების განმტყველებისათვის. საქარ-

თველოს განათლების სახალხო კომისიის პასუხსაგებ პიტტზე ყოფი მარიამ ორახელაშვილი აქტიურად თანმშრომლობს არესაში. უცნის მშრომელ მასებს წვინი ტყვეობის წინაშე განდგინილუხა ამოცანების მნიშვნელობას. თამამად შეიძლება ითქვას, რომ ამ დარჩენილა პოლიტიკური, კვინიოიური თუ კოლტურული ცხოვრების არც ერთი მნიშვნელოვანი საკითხი, რომელსაც მარიამი არ გამომხაურებოდე.

იმ ძნელბედიბის ხანაში, როდესაც კონტრრევოლუკია ზედხელე აწუხობდა ავანტურისტულ გამოსვლებს და გააფრთხილ სავითრეო მუშაობის ეწეოდა ხალხში ახალზრდა საბჭოთა რესპუბლიკის წინააღმდეგ, მარიამ ორახელაშვილი არესის სასუბელოში არა ერთხის მოუწოდებდა მშრომელ ხალხს პოლიტიკური სოფიზოლამკენ. „მეუღლე ჩვენი მუშათა კლბი, გლეხობა, ინტელიგენცია, — წერდა იგი ამ პერიოდში, — უნდა აზრე შევდეს იმ მიზანბოლები, რომ ერთმა მუქა კონტრრევოლუციონერებმა ვერ შეძალენ ვინმეს შეეღღამინი შევადნა, ვერ შეძალენ თუნდაც ერთი დღით შეაჩერონ ჩვენი სოციალისტური მხენებლობის სრქეფა წინააღმდეგ.“

მარიამ ორახელაშვილი დრმად ფლობდა მამკისისტულ ლინერში ფილოსოფიას, და მას კარგად ესმობდა, კლასობრივი წინააღმდეგობის ასეთი გამწვავების პრობლემა როდენ მნიშვნელოვანი იყო მუშათა კლბისა და გლეხობას შორის გაკვირის განმტყველება. „ღუნინი გვასწავლიდა, — განმარტყდა იგი თავის ერთ-ერთ წერილში მუშებსა და

— მიმამეილები ვართ ერთმანეთის, ორჯონიკიძეები. დიახ, სერგო
ჭევი, ოხოლია. თბილისში მიმყავს, საფურცლო სკოლაში. იქნებ სახელ-
წიფო ხარჯზე ჩარიცხონ! — ამომბად ტარასი.

— ზიძის კი გეძახით თქვა ღმირლით თავადმა.

— ბიჭო, გოგია, გტყვი? — გეითხებება ქალი ზედა საწოლზე მწოლიარე
ყმაწვილს.

— მტყვი! — კენწისი გოგია.

— ჰო, მართლა, ახლა მიმავინდა: მიხეილის საავადმყოფოში ტეიმი
მყავს მეუობარი. აი, ეს უჩვენეთ, უთხარით, რომ მე გაგაგზავნეთ და კვე-
ლაფერს გაგიკეთებთ! — თქვა თავადმა, ახალისის გულისპირიდან პაწია
გულსამწვევი ქინძისთავი ამოიძრო და ქალს გაუწოდა — ეს უჩვენეთ. — ქარ-
თული ასო „კ“ იყო გამოსახული იმ გულსამწვევზე.

ქალი მადლობის ცრემლებად დაიდარა.

„მოწყალესმა გვედით კი არ მიიგისა გულეს, სსოციალური დაყოფა“ —
ფიქრობს ბრახით სურგი და მართლაც დაბარებულივით შემოიყო თავი
კუბეში კამანტილემ:

— მიზრძანდიო, კნიაზ-ბატონო, თქვენი კუბე მზად გახლავთ!

თავადმა ისევ მედიდური და უკარება გამომეტყველება მიიღო. მტვრამ
აღლომა ზრაც კი მოსაწურო, რომ დერუფინდან დერუფის წყარუნი და ხმაჟა-
ლალი უპაარაკე მოიხსნა:

— აი, მესამე კუბე აქ არის!

თავადმირთ კამანტილეს ზურგს უკან ეანდარმის თავი გაიპრინდა.

— ბილდში, ბატონო, უნდა შეგაწუხოთ!

— მეი? — გაიოცა თავადმა.

— თქვენ არა, როგორ გეადრებათ...

კამანტილე კარს მოსწვდა. კუბეში მეორე ეანდარმმა შემოაღო.

— აი, წითლიანი, — და გოგის მოვარდა:

— სად არის პროკლამაციები, კა? — დაკითხინა

— ნაციებმა, ბატონო, ნამდვილად ნაციებია, როგორ მიხვდით, თქვე-
ნი კირიმი? — ატყავიდა „მშველეთა“ მოსვლით გახარებული ქალი.

ნაჯრამ ჯინჯილებიანი ეანდარმა, რომელსაც პირიდან არყის სუნე ამოს-
დიოდა. გოგის აწვდა და შეანჯღრია.

— ავადმყოფია, მღუპავთ?!

— ავადმყოფია, არ გესმით?! — უთარგვნა სერგომ ნათქვამი.

— ავადმყოფი? — ახარხარდა ეანდარმი, — ვიცი რვენ ასეთი ავად-
მყოფები! — შემდეგ უფრო შეანჯღრია გოგია და უფრო აღრიალდა.

— პროკლამაციები მოიტა, სადა გაქვს პროკლამაციები?!

— ავადმყოფია, გაუშვით ხელი! — შეტყვირა სერგომ და ეანდარმი თა-
ვისაკენ მოსწია.

ეანდარმმა სერგო ჩამოიშორა და შეტყვიინა:

— ხმა ჩაიწყვიტე, შე ენგელიანი, შენა!

— რუკულითი ყმაწვილია და ექნომაგება! — თქვა თავადმა.

ასეთი გულკეთილობა და ლიბერალობა ქენის ამისთანა არამზადებს,
როგორც ეს წითელკურანგა! წითელი ფერი ცუცხლის ნიშანია, ასეთები
სწვადენ თავადანაურთა სახელ-კარს. დიახ, დიახ!

ეანდარმა მძიმედ ამისუნთქა. თავადმა უბიდან ქაღალი ამოიღო
რადაც დაწვარა, ქაღალი ჩემოდანში ჩაღო და კუბეზე გაეინდა.

პედნიური ვარ

— ცალკე კუბში მიზრანდებო? — დაცივით მიხალა სერგო.
 თაჲდა შერქდა, სერგოს თვალკში ჩახედა და შვიდად გაიდა.
 სერგო ტრასამი შერეფანში გაიგანა დასამოშინებულად. სერგო თვალი მოკრა თავის კუბში შემავალ თავსად და გუნებაში ბრახიანად სამჯერ მიამბა: „ლანარო, ლანარო, ლანარო!“

განდარმები ჩხრეკას განაგრძობდნენ. სულ დაუმტერეს იმ ქალს კვერცხები, ეშმაკობა ხომ არ არის, შიგ ხომ არაფერს მალავენო.

— ბაღაა მოშკალთო, ხალასას სკუმელი კვერცხები დამიხსენიერო, ჩამჭული ვარო, ჩამაძლეო, თვეე ძაძლებო, თვეენა! — ზიარდა და ცრემლიან სახეს სიმწრით იკარგავდა ქალი.

მატარებელი მიპროდა. ჩხრეკა გრძელდებოდა. დერფანში თოფიანი „სტარენკიმა“ იღვინე.

უცებ, უფრო ფხიზეულმა დახარამმა, უფრო მთვრალი განზე გაიხიბო და უჩრთელა: წითელპარხატი კი არა, წითლოზიანი სწურია დეპეშაშიო.

— კნიახო?! — გაოცებით შეკვივრა დახარამმა.
 — აბა, რა ვიცი? — აირეზა მხრები უფრო ფხიზეულმა.
 — კნიახო, კი მომგარეთ კნიახო! — ღრიალებდა უფრო მთვრალი კანანტლო ხმის კანკალით იძიხდა:
 — კნიახო, მატარო კნიახო! — და კუბეს კარზე მოწონებით აკაკუნებდა.
 — გააღეთ კარი! — ბრძანა დახარამმა.
 გააღეს კარი... კუბში არავინ იყო. ფანჯრის მინა ღლმისამ ამოეჭრაო. — აღმასთო!
 — აღმასთო! — აღმოხდა ყველას და ყველას უცებ მოაგინდა თაგადის აღმასისთელიანი ბეჭედი.
 — არაშხად, აი, ვინ ყოფილა! — თქვეს ერთხმად დახარამებმა.
 — აი თვდადამართუე დაქანებულა მატარებელიდან განდარამებმა! — გააკვირა ვიდაცამ.
 — არაშხად! — ერთხელ კიდევ ხმის შეწყობით თქვეს დახარამებმა და ჩემოდანს მივარდნენ.
 — გახსენით! — ბრძანა ერთმა დახარამმა.
 — კნიახის ჩემოდანი?! — იკითხა კანანტილომ.
 — შე მე ვინ ვიყენებ „კნიახს“, გახსენი-შეიბით! — ბრძანა უფრო ფხიზეულმა დახარამმა.
 გახსნეს ჩემოდანი და დახეთ საოცრებას: შიგ ერთი ქაღალდის გარდა არაფერი იყო.
 — წაივითეს! — ბრძანა უფრო მთვრალმა და უფრო ფხიზეულმა დახარამმა ეს წაიკითხა: „ეს ერთი პრეკლამაცია დარჩა, დანარჩენი გავაგროცლევ. საღამით კამო.“ „ძირს კამბიაში მფედა და მისი დამეკნებია!“ — წაიკითხა მეორე გვერდზე.
 — კმარა, როგორ ბედავ პრეკლამაციის კითხვას.
 — ესეუ შენი კნიახო!
 — კამო!
 — ისევ გავიხსობტა ხელიდან!
 ვერ გაეგნობტებთა, იმასაც შევაცხოვრო და იმის ხელის შეწყობთაქ! — დასაკვენეს პოლის. მატარებელი შეჩერდა, ჩავიდნენ დახარამები. სანში აღარაფერი იყო. კანანტილეს კი ცეცხლ აკაკაძლდდა შიშით, მაგრამ როგორ გააშეშელა — ბათუმიდან წამოიხდებოდა ფუთოში სადგურებზე კნიახის დავალებით გადამუშინდა. „ხელისშეწყობებთაც შევაცხოვროთო“, ავირდებოდა დახარამების ნაოქვამი და მუხლები კვეთებოდა.
 — კნიახო იყო, თუ ვიდაცა, დაილოცის მისი გზას! — ჩურჩულებდა ქალი და მანეთიანს და გულსაზევ ქინძისთავს მკერდის იხუტებდა.
 „აი, თურმე ვინ ყოფილა! მე კი მეგინა!“ — ახლა თავის თავს უწყურებოდა გუნებაში სერგო და აღტაცებით იმერებდა:
 — კამო, კამო, კამო! — და მიფრინავდა მატარებელი თბილისისკენ. ახლა ვაგონის სხვა მგზავრებოც მესხვე კუბითან შეუჩრებულყვენენ.
 — აი, კაცური კაცი, მესმის! — ამბობდა ერთი.
 — თურმე ნუ იტყვი, ხან „კნიახად“ არის ვადაცემული, ხან „კინტოდ“.
 — გვარიც სხვა ჰქონია, პეტროსიანიო, უწერა დეპეშაში.
 — „კამო“ რადა?
 — შერქმეული სახელია, რველუციურიო.
 — ცალკე კუბე იმიტომ სჭირდებოდა, რომ გასაქცევად ჰქონდა საქმე.
 — დამეღუბებოდა გოგია, დამეღუბებოდა, წერილი იმხა ჩადავ ჩემოდანში, თავი დაანებეთო. იმას უშვალა დემრებმა! — ჭკანებდა ქალი.
 — აი, თურმე ვინ ყოფილა კაცური კაცი, კამო, კამო, კამო! — იმერებდა სერგო და მიეროდა მატარებელი თბილისისკენ.

მედნიური ვარ, მტკერისა ტალღებით რომ არ უსმენენ ცეცხლის გავლას, რომ საქართველოს კლემი ბაღლები არ განივლიან პრილობის ტყვივლს! მედნიური ვარ! რადგან ვერ ვნახე ჩემი შიშობელი მიწის აკლება, რომ მწივე ხეხილს, სასვე ვენასებ არ შესევია მტერი სასაყვედრო. მედნიური ვარ! სასტიკ ვერაგებს, რომ არ ელირსათ ჩვენი ღვინის სმს, ვერ გვიხანებდნენ სისხლის პერანგებს, არ შეიცვალა ფერი თბილისმა. მაგრამ გმირული ჩვენი ცხოვრება მრავალთა მსხვერპლზე არის ნაყვით და სასუდამოდ გვემასსონება, რომ მიწა დაღბა სისხლის აღვებით! მამ დღვერმელობა და გამარჯვება მისი აგავადინა დარბევის ხვედრი, და დაილოცის მათი მარჯვენა, ვინც ჩვენ დაგვიცვა საკუთარ მვერდით.

მახალა მამველივილი

საჯჰოთა პავილიონი

ქალაქ ბრიუსელს ენახეთ მხოლოდის ბუჩი სახელე გამოვლინი, იქ ერთ სასახლეს სადა, მოშლიორ სიხოზას მფენდა დღეი ღვინი.

საკაზფულყო ნიადვრის მსავახსი ხალხის მორცი ერთკა ურისები... დარბაზ დასცქერდა დოვლათი ავსილს კარბასნილს მჭერი სივარქლისთვის.

შენივრებული კვარცხლბეკს უქმნიდა ილიჩის — თვალბემა — ზედა, მილოინი. და იმ ნათელ ჭერს ნაქოს შუქისგან ერთკა საბჰოთა პავილიონი.

„დამიანი და პარკურსო“ — შიძელ გამოფენას ახლდა დევიზად, მაგრამ პართალა ბოლოდა ესიბა, რაღაც მესწავნებს აკადემტიკასი.

ზღარულ ურჩხულთა ქვირითის მსავახსი აკომოშმა ზეცა გაკეპოა, მაგრამ სხვა ოფი მსახულთა თახსხმა, სადაც კოსმოსის იდვა რაკეტა.

უსკო პატარაძლს, ნახულს პირველად, თემ-ქარბაზმა ახალმოვანილს, სინჯაფს ამგვარად და ექნებება მსოფლიო თვალა მტრის თუ მოყვარის.

გულში გავივლით: კიდევ სადა ხარო, ჭრა რამდენი ნაოცნება... ბევრს მოხუცებენ პირის სახახვს, ღვინისს ქვერის საოცრებანი.

ნინო ვაჩაძე

კაია ადგიმინიაშვილი

ადელი წიწვია

ვახტანგ ანდრონიძე

დავით ბიბიქაძე

ლევანტი იოსელიანი

რევნი კინოგარსკვლავები

მარია ლომიძე

სვებლა ივანიშვილი

F.3101

ცაია აბატიძე

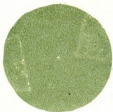

მეოქავა — ლია დვინა, მარია — მარია იოსელიანი, „ქალაქ ტფილისი“.

დაჩიკა — მარე წიწვია, „სვებლა“ წარდგომის.

ნინო — ნინო ვაჩაძე, „არგვნი“,
ვახტანგ ანდრონიძე კინოდღმა — „28 კანონი“,
დედა — ნინო ზვინაძე, „საქაბა 89“,
დაჩიკა — მარია ციციშვილი, „დაჩიკა“,
მარია — დედუქია წიწვია, „უკანასკნელი მსჯელობა“,
ნინო — დედუქია აბატიძე, „სვებლა“ წარდგომის.

მხიარული იგუბური

ჩემი შვილობის ბიძისა

იშრიალე, დიდო ვერხვო,
იგუბურე, დედაშიწავ!
გაიმალა ფოთლის ცხო,
ყვავილები გაადვიდა...
ტყვე, ღუმელი გვეყო, გვეყო,
მკვდარი არი, დღეს დღეს ვინცა...
იშრიალე, დიდო ვერხვო,
იგუბურე, დედაშიწავ!..

ანა ბაბრიშვილი

ჭადჩუბის ჭაიხოცონა

ეი, დედებო, ნაპერწკლებს მაყრის
თქვენი ჩადრების ჭიკოკონა.
ახლაც მედება ლოყებზე ალი,
მართლა დაწვავდით, როგორ მეგონა.
ქვეყნის მორჩილი, ასე სათუთი
ქალი, შეძლებდი ბნელს გაერიყო.
როგორ მეგონა, ის ცეცხლის შუქი
ჩემი მომავლის სინათლე იყო.

შენს ზეიშ ხედვიან მზესავით
გულები, ხალხით მოესანვი.
შენ გომლერ, მამული, მალალი,
შენ, ბედნიერების ბაღარო.
შეხარო შენს ტურფა ბუნებას,
ვუსმერ, არ მებრადება ყურჩება!
შენი ზღა, ცისფერი, ცისფერი...
შენი შოა, ველები — ზღვისფერი...
აქ ახლა ფაცხების სანაცვლოდ
დავას ახალ ოდების ხარაო.
შენს ბაღში სულ გაწაფულა,
გიწონბ და კვლავ დავლა მწურია.
ოქტომბრის დიდება მოგვახის —
მან შეგმნა ეს ძმური ოჯახი.
ოქტომბრის ღიმილით ვივსენი —
მან ფრთხილად შემახსნა მზისებრი.
აქ, შენთან, შენს გულთან კარგა,
ოჯახში მე ვცვლას და მჭევა.
ამას გობოვ, ამას გობოვ მზის ხაღარს —
ჩამოვალე შევლობის ღირსადა!

მეგობარი

თუცა ვსუვი სვდნა ვუყვარაი

ცამ მოხადა სიბერის ყავლი
და სიმღერები მიწას მობრადევეს,
ბაღში თაფლის სკა ფუტურებად ჰყვავის
და შორით სკა ჰგავს ციხე-სიმაგრეს.

მზისგან დაოაფლულ ქედების ძუძუს
ფუტურები სწოვდნენ დღისს რძესავით,
ვუსენილი დედა-ბუნების გუგუნს
და სკების ფუსფუსს თვალით ვწყურესავდი.

უცებ აფრინდა სკიდან ფუტურარი
და წამოვიდა ჩემსკენ კისრულით,
ბულაზე უძერაღ შუბი დამარტავა,
აღბით ვეგონე სამტროდ მოხული,
და სკის კარებთან მიწვა ამყავდა,
ვით მიცობოვნი გულდაისრული.

ამ პაწაწინა ფუტურის სკივდილმა
მე გაამხსენა მამა-პაპანი —
ჩემი სამშობლოც ფუტურის სკის ჰგავდა,
პქონდა უღვიფრა თაფლის მადანი.

ჩემი მამებო, როგორც ფუტურები,
იუვნიდ მარადის მხნე და გამარტენი,
და დაძაბულ ქველა უაღებოვ
იცადენენ მიწას სხლით და მარტვენით.

თუკი საქუთოა მონაგარისთვის
სიკვდილს ფუტურარი არ უშინდებია,
მამ შე რად აღარ შეეყურები
მშობლობურ მიწის მხეს და დიდებას.

რალთ იქნება ჩემი ქვეყნისთვის
ჩემი სიკვდილი გულდაშოთუქავი,
თუკი სამშობლო — სკის დასაცვად
გავიწირები, როგორც ფუტურარი.

თარგმანი ნაწი კილანსონიამ.

ნაწი ბაბრიშვილი

სეზონი

ვიცი, ოდიდან ხდებოდა ასე,
იღებოდა წითლად ეწერი,
წითელი ნემო იფინა გზაზე
და მაღალ მთებზე შემოდგომის
ენით ელფერი.
ასე ხდებოდა დასაბამიდან,
მამინ ოქტომბერს არც კი ერქვა
ალბათ სახელი,
მაგრამ, მამული, რა დრო გავიდა,
რა ბრძოლა ნახე, გადაწყვეტი და
სასახელი.
რევოლუცია—ცვითელ ფონზე მზე მეწამული,
რევოლუცია—ჯავშნისაზე იდგა ლენინი,
რევოლუცია — სიამაყე, მიწა და პური,
სისხლით მორწყული აღმართები და ქვაფენილი.
და ახლა, როცა აღისფერდა
შემოსილ ბაღში
დიდთვალა ბავშვებს ჩავევლით ახლოს,
ის ოქტომბერი იღვიძებს ძარღვში,
ის 1917 გვახსოვს.
და შემოდგომის მედიდური, წითელი ფერი,
სეკ კეთილი და ასე გაყავრი,
ასე გვინია,
იმ დღეების დიდებას მღერის,
ანარკელია იმ დიდი ხანძრის.

ამ ოცი წლის წინათ აქ არ იყო ქალაქი. ოცი წლის წინათ ამ მიდამოებში ჰარი გულანდამით ხეჭვავდა მიწას.

20 წლის ქალაქია ახლა ჩემს წინ. იგი გადაშლილია 50 კვადრატულ კილომეტრზე და ჰყავს 100 ათასი მცხოვრები.

ოცი წლის წინათ აქ დაბით არასად არ ერთი სინათლე.

მაშაც ადამიანები მოვიდნენ უდაბნოში ქალაქის ასაშენებლად, რომ ეწოდებინათ მისთვის რუსთავი...

რუსთავის მეტალურგიული ქარხანა ახალი ამუშავებული იყო, რომ აქ საშუალო მოვიდა ორი ახალგაზრდა სპეციალისტი: რუსუდან ახობაძე და ველიამინ ჯაფარიძე, რომელთაც ერთად დაამთავრეს პოლიტექნიკური ინსტიტუტი. ისინი აქ დაუჭაბდნენ. ქმარი, ბლუმენფის საამქროს უფროსი ოსტატი, დაბით გვიან სტოვებდა ქარხანას.

მის მილოდინში რუსუდანი ფიქრობდა იმ ძველ პირობებზე, რომელშიც შენდებოდა მაგნიტკა და კომსომოლსკი. რუსუდანი ხედებოდა იმ ადამიანებს, რომლებსაც წილი ედოთ ამ ქალაქების აგებაში, რომლებიც ახლა ჩამოსულიყვნენ წრფელი გულით და უდაბნოში აშენებდნენ ახალ ქალაქს. მათთან ერთად რუსთავს ამუშებდა რუსუდანი. შეუღლები ის იყო სამრეწველო ავტომატიზაციის საბრძოლველ-საკონსტრუქტორი ინსტიტუტის ინჟინერი, უფროსი ინჟინერი, ქიმიური მრეწველობის ავტომატიზაციის განყოფილების უფროსი, საქალაქო კომიტეტის მეცამე მდივანი, მეორე მდივანი.

ახლა რუსუდან ჯაფარიძე რუსთავის მშრომელთა დეპუტატების საჭალაქო საბჭოს აღმასკომის თავმჯდომარეა.

ის ჩემს წინ არის — ახალგაზრდა, სანდომიანი. მიზურის ტყვიანი, მშვიდი თვალებით. დგება, მოდის კედელთან და წევს ფარდას.

ახლა ჩვენ ორივე ვდგავართ ქალაქის რუკასთან. შე ვეკითხები, ის ლაპარაკობს. ვერ ვგრძობთ კამყამას შუეს, ფანჯრებთან შემოსულ ხმაურს, ქალაქის ლაპაზ პანორამას. ჩვენ გადავდგავართ წარსულში.

ამ ლაპაზ ქალაქი, რომელიც გაშენებულია მტკვრის ორივე მხარეზე, ორომეც ძმის ქალაქი ჰყავს. ეს იმართ, რომ იგი ორომეც ძმამ ააშენა. 40 სხვადასხვა ეროვნების წარმომადგენელი მოვიდა აქ პირველი დასახლებისათვის. ორომეც სხვადასხვა დიდის შვილები ერთი ქალაქის შვილები გახდნენ.

1944 წლის გვიანი შემოდგომა იყო. დასავლეთით ჯერ კიდევ ეუმბარები სდგებოდა. ომი დასასრულს უახლოვებოდა. საქართველოდან გავიდა მატარებელი, რომელსაც ახალგაზრდა ბიჭები რუსთავსაც მიჰყავდა. მათ შორის იყვნენ ახალდაშენებულები, დუმელი მწველები, გურული მგზავიები, აფხაზი და აჭარელი მეცენტრელები. ისინი მიდობოდნენ დონეცში, ენაიკევოში, მაკეევკაში, დნეპროპეტროვსკში, მარუაუოში, ტაგანროგში, ურალზე, სტალინგრადში, ამ ქალაქების უმრავლესობა მაშინ ნანგრევებთან დგებოდა.

მზემოხი ქალაქი ქალაქი

სენტრალური მოედანი

სანამ ქართველი გაცაცები რუსეთში მეტალურგიის პროფესიას ეუფლებოდნენ, თბილისთან ახლოს, შხინგან დამწვარ მიწას ბარი დგავს. შენდებოდა ახალი ქალაქი, ახალი მეტალურგიული ქარხანა. მიული ქვეყანა მონაწილეობდა ამ მშენებლობაში. საშენი მასალა, მოწყობილობა, სასაღებოს ნაწილები მიდიოდა მისყოფიდან, ლენინგადან, ჩელიაბინსკიდან, ნოვოკუზნეტსკიდან, დნეპროპეტროვსკიდან, კანსონარსკიდან, ტაშკანტიდან, ირკუტსკიდან, კიევიდან, ალმა-ატადან, ბრიაინსკიდან, ასტახანინდან, მაგნიტოგორსკიდან.

მიული ქვეყანა მონაწილეობდა რუსეთის მშენებლობაში. საბჭოთა კავშირის ყველა უკონოდან წამოვიდნენ დასამზარებლად ადამიანები. ისინი ცხოვრობდნენ კარებში, იყო ჰარი და სიცივე, ცხოვრობდნენ კარებში, რომ აშენებინათ სასახლეები. სხვებთან ერთად პირველი ავტორი-მხარე სასახლეს ცნობილმა ოსტატმა კონსტანტინე ლიხიტამ დადო. მისი აღზარდელა სიციველისური შრომის გიბრი, საბჭოთაში მშენებელი შ. მოდებდა. რუსთავის მშენებელთა ინტერნაციონალური არმიის ძველ უტყარანია ამ-

ცხად „სინთესტროსს“ სამშენებლო სამართავი-ლოს უფროსი ისინი გუმზებდები.

შენდებოდა ქალაქი, გაკავადით ქუჩები, რავადნენ ნარკავებს.

ამასთანავე რუსეთში წასულები ფოლადის გამდინნას სწავლობდნენ. დონბასში ქართველი ბიჭებს უცრანული მეტალურგი ნიკოლოზ მიოკოვი ასწავლიდა. მისი აღზარდელთა ცნობილი მეფოლად იყენებდნენ მტრეველი, რომელსაც კარად ასოსეს 1950 წლის აპრილი. მაშინ რუსთავიდან წამოვიდა პირველი ქართველი ფოლადი. ეს დადვიწყრია იგივე მტრეველს თავის კოლეგებთან — ამირან ფაცქალიასთან, შალვა კუხალიციანიანთან, ევენი ვორნოვთან და ვასილ ბუღაკოვთან ერთად პირველი ფოლადი გამოშვავა. 1955 წელს იყენებდნენ მტრეველს თავისი ცნობილი მასწავლებელი, უკრანელი ნიკოლოზ ბრანკოვი შეიბრებში გამოიწვია. აი, როგორ მტკივნეულად დგავს ფეხზე რუსთავის ქარხანა.

დღეს რუსთავის სათუხილი საშუქრად იყენებდნენ მტრეველსა და მისას მეტორებას — ტოთა შეიბიოდემ, ელდარ ბერულავოვას და სტეტიკო იოსავან გვიშის ზეგით 1000 ტონა ფოლადი გამოაშენეს.

რუსთავს დღეს დიდი ქიმიის ქალაქადაც უწოდებენ. ეს ქიმიური ქალაქი მეტალურგიულმა ქალაქმა წარმოიშვა. აქ ქიმიური კომბინატი კოსო-ქიმიური წარმოებისაგან მიღებული აირის ბაზაზე აშენდა. ქიმიურმა კომბინატმა მოგვცა აზოტოვანი სასუქები, ამინოჟის სულფატი, ჰერმანიზანტი, კაპროლაქტიმი. ამის შემდეგ წარმოიშვა ქიმიური ბოჭკოს წარმოების ქარხნის შექმნის აზრი. რუსთაველ ქიმიკოსებს კარგად ახსოვთ 1963 წლის 22 ოქტომბერი. ამ დღეს აქ ქართული კაპროლაქტიმი დაიწადა. რუსთავის საწარმო ათასობით ტინა კაპრო-

ხელმძღვანელობს, ყოველთვის ზეგვეით ამაყს უშვებს, ეს კი ზეგვეითი მინერალური სასუქია. მოწინავე ქალები მრავალ არიან ქიმიური ბოჭკოს წარმოების ქარხანაშიც. მათი ჩამოთვლა ძალიან ძნელია, რადგანაც ქარხანაში უმრავლესობა ქალები მუშაობენ. ქიმიის ქალაქის შექმნაში ქართველებთან ერთად სხვა რესპუბლიკების მშრომლებიც მონაწილეობდნენ. მეგობრული დახმარება გაუწიეს რუსთაველ ქიმიკოსებს მოძვე სოციალისტურმა ქვე-

400" ავტომობილების ავტორებმა. ამ გაბედული პროექტის დამუშავებისა და განხორციელებისათვის ლენინური პრემიის ლაურეატის მადალი წოდება მიიღეს ნ. ანდრიუხინმა, გ. ვეიორქიანმა, ნ. გომეზურამა, კ. გრუშეცკიმ, ი. ეორდანიამ, ს. მაღოშვემა, პ. წერეთელმა, დ. შალიგინმა, ს. შარაქინიძემ. რუსთავი მოხალის ქალაქია. იგი იზრდება არა ყოველდღიურად, არამედ ყოველ საათში. მუშაობდა მისი განვითარების გენერალური გეგმა, ისახება ახალი პერსპექტივები. რუსულან ჯაფარიძე მთლიანად ამ საქმეშია ჩაფლული. ხელმძღვანელობს ქალაქის ზრდა-განვითარებას. ერთ-ერთი უდიდესი სამუშაო სრამაზ წყალსადენის მშენებლობაა. ძირითადი სამუშაოები დამთავრებულია. ოთხი ჰა მწყობრშია შესული უდიდესი სპეც კვადება, სრამაზ წყალსადენის მშენებლობის დამთავრების შემდეგ რუსთავში მთლიანად გადაიჭრება წყლის პრობლემა. რუსთავში დიდი საბინაო მშენებლობა. წელიწადში 30-40 ათასი კვადრატული მეტრი ფართობი შედის გეპლაობატკაიში. რუსთაველი მშენებლები 8-9-11-სართულიანი სასლების მშენებლობაზე გადავიდნენ.

ყოველწლიურად ახალგაზრდა ქალაქს სკოლები და მაგა-ბალები ემატება. შენდება ზაგვთა საავადმყოფო თანამედროვე სამედიცინო ტექნიკით. რუსთაველებს აქვთ ფართოერანიანი კინოთეატრი კონდიცირებული ჰაერით, შექმნა დრამატული თეატრი, შენდება სხვადასხვა საწარმოები, ირგვება ახალი ნარგავები.

ქალაქი გაიზრდება თბილისის მიმართულებით. ნ-კლომეტრიაში მუყანე ხევიანი იქნება საზღვარი თბილისსა და რუსთავს შორის. რუსთავში აშენდება მეორე ხიდი. 1969 წლისათვის ქალაქში იგეგმის ტროლეიბუსი.

ქალაქი მხოლოდ ოცი წლისაა და მნიშვნელოვან როლს ასრულებს ჩვენი ქვეყნის ცხოვრებაში. იგი ჯერ ყმა-წვლების ასაკშია და წინ ძალიან დიდი მომავალი ელის.

კომპარტიის შენობა

ლექტანს იძლევა წელიწადში. მოცულ ხანში კაპროლაქტიმის წარმოება საგრძობლად გაიზრდება. როცა ქიმიის ქალაქზე ვსაბარკობთ, არ შეიძლება არ ვახსენოთ სოციალისტური შრომის გმირი, ქიმიკოსი ვერა ჰევაია. ის ქიმიური კომბინატის უფროსი მუშაობატა. ცელა, რწინელაყ ვერა

ნებმაყ უნერელმა კონსტრუქტორებმა საშენებლო-სამონტაჟო ნახაზები დაამუშავეს. კაპროლაქტიმის ქარხნის მოწყობილობის ნაწილი რეზოსლო-ვაიკიან და გერმანიის დემონსტრირული რესპუბლიკიანდ გამოიწავნეს. საქვეყნოდ გაითქვეს სახელი რუსთაველმა სპეციალისტებმა, მეტალურგიული ქარხნის „დამა

ლინ კაბატაძე

საინჟინერო კავშირები

მოკლე ახსენებები

ნარკვევი

გომბორის ერთ უღელტეხილთან, სადაც სოფელი მელანია და რკინიგზის ღიანდაგს მთები დაუძღვია, ვაშალაშინებელი ფიციაროვი სწორი კახეთის დიდი გზატკეცილი ორტოტდება.

ხელმძღვანელი პირველი ვანსტოვა, თელავ-ახმეტის გავლით, პანკისის ღრმა ხეობაში შედის, ხელმძღვანელი კი სულ სამხრეთით მიემართება — წითელწყარო-შირაქის მიმართულებით. მეორე შტო გაყრის ადგილას მხარს უქცევს კოტორის მუხნარტეხს, სიღრახა და ულიანოვას, შეუმჩნეველად იტრება გომბორის ფერხითით მდებარე ტრიალ მინდვრებზე. თუ შთა, წითელწყარო და მთელი შირაქის გადაღალაზეთ, ბოლომდე მიმავებით, ბარე ორახილეთ კილომეტრის გაწლის შემდეგ იმ ადგილს მიაღებეთ, სადაც ალაზანი და იორი მტკვარს ერთვის.

წემომანჩანაში მისხაღელდა ამის მეთოდო მანძილყო არ გვეირდება.

ულიანოვის გაღელულზე, მადარა-წყაროანის დაბლა, უცხრად გადადებრებით კარგა მოწრდილი შენობებს. იქვეა ათასნარიო მგანაწმებით ავსილი კალოები. ოქროსფერი თუნუქით დაბურულ უაწარმებვიო ჩაწყრებებულან ნაწიხს, თიხისა და სხვა საკვების დაბრეილი ძირები.

შენობების შემოგარენი, ცისკვეშე გამლილი კალოები, საკვების საწურობები, რომლებიც ერთი შეხედვით სოფელს მოგაგონებთ, ომახისა სჭირათი შემოგვეგებებთ. პართლაც, წელიწადის ყოველ დროს იქ ევოებისა და შენობების მიშა დაცემულ კაბეშვზე, დიდი მოძრაობაა. ყველაზე ხოტობივითი დასრიალებენ სასოფლო-სამეურნეო მანქანა-არაბები. მანქანები ან მკიან — მოსავალს ოდებენ, ან ოსენ, ან წნავენ. ან ფარცავენ, ან მიწას ერთი მტერის ხილრბეზე აბრუნებენ.

კალოები სასენა ქრედა-ქრულაში გამოწყობილი ქვლებით, ისინი ვარს უღლიან ვაშარობად მუხენ გაშლილ ხორბლის ჯავებზე. არც თუ ოწივათად, გაიშის შხიარული ყვირია. მას ხშირად მწყობრი, ტკბილი სიმღერები ენაცლებს.

ჩემი თანამგზავრი მაიკოკ რამდენიმე წუთით იმ ქალებში შეერია. უთუოდ დედანა იწახულა და ისეც მოიბინა ავტობუსთან.

გვერდს ვერ აუქცევ ავტორანსაბორტს. ამით შორ მინდვრებზე სასუქი გადააკეთო რკინიგზის პაკაუშებიდან. უკან ბრუნდებთან ხორბლით, სიმინდით, ყველით, რძით, ქერით, შვრიით, ნეცე-საწაშორით, ხორციო, მატყლით და მინდვრის ათასნარი ნობათით დატვირთულები.

წემომანჩანაული კოლმეურნეები ბარე ორმოცდახუთი ათას სულ ცხვარს, ოთხი ათასამდე კროხას, კამეჩს და ცხენს აწამებენ ამ შენობების, კალოების და მანქანების მახლობლად. იორიც ახლს არის.

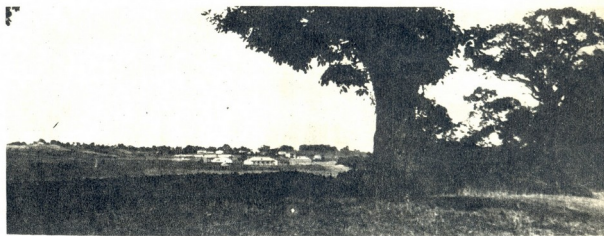
— და თითქოს ეშინია ავტობუსში სხვა არავინ გამოჩნდეს, რომ მის წაცულად ცნობისმოყვარეს უსახუბლო, მოჩქარებით, შავი თვალების ბრიალით, შემოვლდ შენიშნავს: — აქ ჩვენებურები (წემომანჩანაულებს გულისხმობს) მუშაობენ. ეს შენობები მუშების დამის გზათვით და ათასნარად საქაიო სახლ-ბინებია.

— ნეტა, რამდენი შტეტარია მართო ვენახი?

— მანდ მიმორჩნია, მიეღვინია, მიკრფენია, მამ განა, რად არ ვციო ორას მეტტარს აქვარბები თელადწულის ეს წვარი.

— დაგვიჩიოთ თელადწულიო და წყალი არახად ჩანს!

— წემოთ, მთის ძირზე გამოდის ერთი

ოცდაათამდე კილომეტრია ეს „ახლო“, რაზედაც იქაურები ვეტკვიან: „აანგეო“. მთელი ამ საცხოვრებლის მახლობლად, თვალთო ადვილად არშეშოხვებდ ფართობზე. შხიამინსფრად ხასხასებზე ვენახსა და რენახის ავ თვალს რომ არ ენახებება და ვერც თავს დაუნახავ, ვერც ბოლოდ.

— ეს რა უწნაური ქალაქია? — ითობათ.

— რის ქალაქი, — შეგინშავათ თვარამეტ-ცხრამეტიოდ წლის მაიკო, — ვანა ვერა ცნობთ წემომანჩანაულების სამურნეო მათეხს და შენობებს თელადწულზე?

პატარა წინწყია. ძლივს ავსებს გეფას. იმას იქით ათ ნაბიჯზედაც ვეღარ აღწევს.

— მამ სულ ეს არის წემომანჩანაულების სიმდიდრე? უმ, რამოდენი ყოფილას!

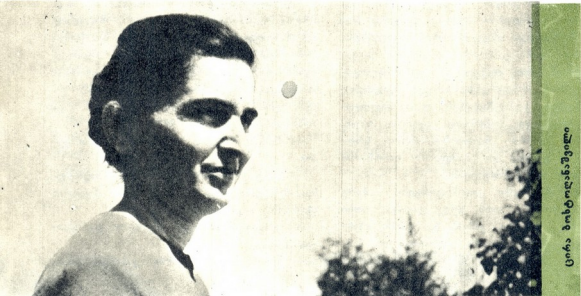
— სულ არაფერი გვოდნიათ აქაურობისა! — ელმება მაიკოს, — ეს ახა, რა არის თელადწულზე! — მათი კონების მესუთიოდც არ გალავთ. ანეთი და ამაზე დიდი, ფართო, უცუო მოწყობულ საწანებზე, მაღლებზე, ვენახები წემომანჩანაულებს ბარე ხუთი-ექვსი აქვთ — ზოგი შირაქში — დინარუსა და ნაწარალევი, ზოგი წემომანჩანაში, ხირისის დაბლა; ალაზნის ველზე.

როგორც უკვეა ძველიძელოდ დასა-
ლებული ქართული მიწის ნებერზე, აქაც
სოფელში, შესვლის უმაღ, პირველად გაპა-
ღარავებულ არქიტექტურულ ღირსშესანიშ-
ნაობას დაინახავთ. დღევანდელ ზემომა-
ხანელების წინააღმდეგ მოთავაზებულის,
წმინდა გიორგის, უკვლადწმინდისა და არ-
ხათიონის საყდრები და კოპა-გოდოლო ბე-
ნაწილობის უბანში შეტყობილ საუკუ-
ნის დაზღვევებულ უზენებიათ. მათი ცაში შეი-
რძელი გუმბათების წვერები, კეთილის სიმ-
ტყეოთ, კვლავად მრავალ ქართველს გა-
უფლებენ, ეს იმას არ ნიშნავს, რომ უფრო
ღუბრები მასალოდ ან უკეთეს მიკრობების ნა-
ხეულები არიან, ვიდრე დემეტრიენერ-
გოზე მოსუშვე კანაბეტონის წისკლით
ან ახანოს ვიებეროლო კარსული, საზოგა-

დაც აღარაგის ახსოვს. ოციოდ წელიწადი
წაუწეუ სამტრედიას აღარაგის ამბობს.
ქუჩებში, უკვე ნაბიჯზე, თითბის ოცა-
ნებებს სწეებს ანარა წყარის წყლის
ღონიერი ნაყდი. ოცანებთან ცხოველების
და ფრინველების დასარწმუნებლად
გრძელო, ღრმა ნავ-გეგებიც მუდამ სხვებ.
არც თუ იშვიათად, ზუსტების დიდი და-
ბეგებში, ამ ნავ-გეგებში ბაღები დიდი
სამოყვებთი ტყეშალოებენ და, მგონია,
მე არც უფროსები ჩამორჩებიან.
წაუალელების სისტემის სათავე, სოფლი-
დან ოცდაათი კილომეტრის მოშორებთ
არის გეოქოსებისა და უზუნდარის თავ-
ზე. წითელწყაროს გარეუბანში. გომბორის
წვერზე, ზემომახანში წყადი თვითღი-
ბიერ აღის.

ნება. ოცდაათი წლებში მამაის თავ-
მჯღობრედ უყოლია ზემომახანში.
გიორგ მარტენა ხელიდან ემხრობა ნი-
კოლოზ მამაიაშვილი დიდი მეურნეობის
გამძღობს რთულ საქმეში.
ზემომახანელებს უკვლავლოდ ბო-
რბლისა და უროჩის მაღალი მოსავლი
მოჰყავთ, თანდათან ზრდას მეცხოველებ-
ობის პროდუქტიულობას. სწორედ ამიტომ
დაარსებულ კომმუნურებას ღვინის ორ-
დენითი ამ დამსახურებაში თავისი წილი
მუდგე გვი ბიკავსოვს. ის პაბებს აგებს
დაელებს ოცნებანი მოსავლის მიღებისა და
ჩაბარებაზე. მისი მედელი, ცირა, ზემომა-
ხანის კომმუნურების ცერმონისა. ეს
თანამებობა კომმუნურებაში რთულად
რთულია.

უქქათა, სოფლად დაბედათ აზრი ხეხი-
ლის ბაღი გააშენონ.
— ცირა, გავიწყ, რა უქქათა? — შეე-
კითხება ცერმონის მამაიაშვილი.
— დაბა!
— მაშ, რაღას უდგებარ, გიანაგორზე.
ცერმონისტი შენა ხარ. — ისიც გარკვევს,
სად უქქათისა ხეხილის ახალი ნარგავე-
ბის გაშენება. ბაღი სოფელს ახლოს უნდა
ცერას, არც ალაუნის დიდი, მშენებარ არ-
ხის არემარის მეზობლობა აწუნეს, აუცი-
ლებელია თბილისის გუბის სიახლოვეც.
— ცირა გამოიანგარიშებს, რა დაგდება მი-
წია მომზადება, შელგება, ნაშენის შექმნა,
მოვლა-პატრონობა, რა ელგება ერთი კი-
ლოტრში ნაყოფი ადგილზე და ქალაქში
გატანოლი.

ნიკოს მამაიაშვილი

და ან წარმოო შენობების გვერდით ბევრ
ისეთ საცხოვრებელ ბინას შეგებდებით,
რომლებიც არაფრით ჩამორჩებიან თბილი-
სურ ბინებს.
ახეთი ზემომახანის ხედი ერთი შეუე-
დელი. ამის შემდეგ ტარვილია გვავლებს,
პირველად ღვინის ორდენთან ზემომა-
ხანის კომმუნურების თავმჯდომარე ნი-
კოლოზ მამაიაშვილი ვნახოთ. უკვე ის
მიღწევა, რაც ამ სოფლის სოციალისტურ
მეურნეობაში აქვს, კომმუნურების გაშენო-
ბა და მისი ხელმძღვანელის ნიკოლოზ მა-
მაიაშვილის თავისუფანი გარკის შედეგია.
— აი, თუნდაც წყალი!

ნიკოლოზ მამაიაშვილი ამ წყალადღინის
მოწყობის დიდი დამსახურებელი უფოსის
თავის თანაცოფლებებს. საკუთარ თავზე
ყო კრიტიკას არ ძრავს, ამაზე შეიძლება
ბოლოად გაკვირო მოგვიყვით მისი შიად-
გილუ გვი ბიკავსოვს.
ზემომახანელები, შირაქში, აღაუნის ეკ-
ლზე და ზედ მდინარის ნაპირებთან, ღვარ-
დთის რაიონის ფარგლებშიდაც კი, ოც-
დაათობრედ ათასამდე ჰექტარ მიწა-წყალს
ფლობენ და ინტენსიურადც ამუშავებენ.
მეიწის ამ ფართობებიდან ამ წელს ოთხი
ათას ცხაბაკი ჰექტარი მარტო პურს ეკ-
ვა, სხვა იყო სიმინდი, მშისუმბრა, ქერი,
შვრია, ვარსალი!

ნიკებულად მოვლილ-ნაპარონე ვინახე-
საც კარგად უხსიათ ხოლმე. ეს მრავალ-
წლიანი ნარგავი განუყოფელი სეკტორი-
ში ბარე ოპოს ჰექტარს აკარბებს.
* * *
გივი ბიკავსოვს მზე უთამაშობს თვალე-
ბში, როცა მათ კუთვნილ უსაზღვრო ვაკე-
ზე ბიკავსოვს. დიდწაუსსა და თელადწყა-
ლზე არის ისეთი თბილი ნაჭები, რომ-
ლებიც თითოეული ექვასამდე ჰექტარია.
გივი ბიკავსოვი ორმოციოდ წლის ექ-

ზემომახანის მოსახლეებს, რომლებსაც
გომბორის ქედის ერთ-ერთ უმაღლეს მწვე-
რადღე გაუჩინავ ბუდეები, წარსულში
ოთხი, ერთიერთმანეთე დიდი ტევადობის
საყდრის შრეველს, სასმელი წყალი, წყარო
არ გაჩაღდა.
ოუბახსა და ქმარშვილის სასმელი ქაღე-
ლი პურის მოსაყდელ, სასმელ, ჩგონის გა-
წანან წყალს მეზობელი სოფლებიდან —
ფანიანდან, მიწაწინადან ორისამი კი-
ლომეტრის მანძილზე შვრით ეწოდებოდენ.
დღეს, ეს ადამიანისგინარი ნაყლი ამა-

ვისთავად, მისდა შეუმჩნეველად უწყობს ხელს ქაღის საუფაცხოვრებელი პირობების გაუმჯობესებას.

— აი, თუნდაც ერთი მაგალითი — გაიმზობთ ცირა ბიკაშვილი: — სოფელში ძროხა აღარავის უყავს. მას არც არავინ ხატირებდა. ორიათსექცხასი სული მწევრელი ჯიშისანი ფურთი ზემომახასანდლებს ზამთარ-წახსულდობით იორჩე ჰყავთ. იქნაღ დიდილით ადრე, მზის გამოჩენამდე, ამოაქვთ სოფელად ახალმწიველილი თბილი რძე. რძით სუვენ ბაქებით დატვირთული მანჯანა ჩერდება უყოველი მოსახლის კარზე. ინების, ვისაც რამდენი სტირდება სურნელივინი ახალი რძე. ღიტრაც რვა-ცხრა კაპაქვე მეტი არა ღირს. რძით გაუსასუდვრკელად სარგებლობენ სოფლის სტუმრებთა და დასვენებლებით, რომლებიც ზემომახასანს წელიწადის არც ერთ დროს არ აკლია.

როცა რძეს ახსენებ, ქალებს მაშინვე ბავშვები აგონდებთ. დღამარაყვ ამას გაღვსწელები უმაღვე. სოფელში რამდენიმე ბავშვბალია. ჩველ ბავშვთა აღსაზრდელი კერები

ქალატორის სახლი

ელიდერი, დომონოსვი, მენდელივევი, ვოლდა, პლანკი, სიღარდი, ფერმი, ანსტინი, ილია, აკაი, ვაჟა, ნიკოლოზი — გესნით ამ უმწიველების საუბრიადას.

საშუალო სკოლის მეშობლად დგას მთელ მხარეში განთქმული სახალხო სახლი. მის მკვიდრად, საშვილიშვილოდ აგუბასა და დამწვენივეწ წარმატებით უფუფუნავი ჩვენს ზურთომოდგრებს და ინერნებს. სახალხო სახლის მთავარ დარბაზში მთელი ამ დიდი სოფლის ხალხი ადებტვა დიდინაპატარიადად. აქ ტარდება შეტრებები საზეიმო ღონისძიებებში, იმართება სადამოწარმოდგენები, უჩვენებენ კინოსურათებს. კარგად მოწყობილი ოთახები, მთავარი დარბაზის ვარშეშო, დათმობილი აქვს წიფნსაცვა-სამკოთხეულოს და საწრეო მუშაობას. ვარდა ამისა, სოფელად კიდვე ორი ბიბლიოთეკა-სამკითხველია.

სახალხო სახლის მახლობლად ვანცალკეებით დგას ამბულატორიის კოხტა და სუფთა შენობა. იქ შესვდებით გაქადაკვეულად ექიმ ვიქტორია რიბიტაშვილს, რომელც ლენინის ორდენით დაჯილდოებიათ. მის გვერდით, იმავე შენობაში მუშაობს ვიორგეუ არანაკლებ დამსახურებულ კლიბის ექიმი ნიკოლოზ შაშინაშვილი.

პარტორგანიზაციის მდივან მურთაოზ ნატროშვილს უფუშობა: ამ ორ კაცს ცვაველბა სოფელში ავადმყოფობას არსიდან შემოვეკაროსო. ავად იმასაც ვაგვცხას ხას, რომ ზემომახასანდლები კარგად სარგებლობენ კულტურული დაწესებულებებით, რომ მათ ცივან ხაქმის დროს დაუკარებებით მუშაობას, დავულებების პირდაპირად შესრულება, დასვენების დროს კი მხიარულება და ვართობა.

ზემომახასანს სასალატოც არის. იგი

სხვა სოფლებზე ნაკლებ არა აქვთ მოვლილი მოსახლებებს. ისეთ ვულენსმწიველ შენობებს და ადგილს კი, როგორც ამ სოფლის შინაშეუხველეთა სახლია, კაცი ადგილად ვერ წარმოიდგენს. დიდ სამშულო ომში ბევრი მამახანელი ვაჟაკი დაიღუპა. ამას მოსახლეობა მეტისმეტად მტკივნეულად ვაჩილდა. იშვიათია ოჯახი, რომელსაც ომის გამო დანახიბი არ განცადლოს სწორედ შინაშეუხველეთა მოსაგონიარ აუბა სოფელს ორსართულიანი კვიციკარის მტკიცე შენობა. შენობის ვარშეშო, ხრიკოზე მარდმწივეწ წიწვოვანები დაფრვავით, შემოუღობავთ და აუშვანებიათ.

მაღე ამ სახლის საგანგებოდ ვაწყურვინოდ დარბაზში ვადაიბანენ სახალხო სახლის ფოთეში ვაშფინენლ სამახამედ ვიკაციის ფოტოსურათებს.

ისინი ხომ ვეღარასოდეს ვეღარ ნახებენ ცულ-შვილს, ნათესავებს, მეგობრებს, ნაცნობებს, საოცრად მშვენიერ ზემომახასანს და კიდვე უფრო საოცრად დამაწ საშობლელს ცას.

ამ სიცოცხლო სუვენ სოფელში, ვომბროსი ქედის ერთ სერზე რომ ამხედრებობას, ტომების დაწერა შეიძლება. ვინც ამას იტირებს, მას უფოოდ კონსულტანტებად და მსწავლებლებად დასტირდება ნიკოლოზ მამიაშვილი, ვივი ბიკაშვილი, მურთაოზ ნატროშვილი, ბიკაშვილების რძალი ცირა ბეტკოღანაშვილი, სოფლის კოლმწივენი, ზემომახასანის სახელგანი ინტელიგენცია და იქნენ ის მოსწავლეებიც, დიდი ფუჟიკოსების, მათემტიკოსების, მწერლების სახელები რომ ასხენებენ თავინათი სოფლის სუტებში.

ჩვენი რისკანალიზირის სახალხო მეთარნობაში მუშაობა ჩვენს ძალს მინდობალი ამას სიცილი-სიტირეო შრომის ბიორის საბაბიშო ვოღებბა. მამამა დო დაუზღოდობალია საბიბირო აპროირის ორდენებით.

სამ სხვადასხვა ადგილზე დაურარებიათ, თითოეულ მათგანში სამოცამედ აშასაზრდეთა. ბავშვები მეტწილად იმ შობილების სუფებით ირან, რომლებიც სოფელად ორბილად და მეტი კოლონეტრის მანძილზე დედაინ ავტოუსებით მიწდერის საშუალებებზე და მთელი დღი, დღამაბამედ შინ ვერ ბოივდ.

სამაშეშო ბავაბალის მახლობლად, სხვადასხვა უბანში, ორი დაწეებითი სკოლა მუშაობს ორასიოდდ მოსწავლეთი. სრული საშუალო განათლების მისაღებად ამ სოფლის საშუალო სკოლაში შედიან, რომელიც მთელი იმ მხარეში მოწინავე სასწავლებლიადა ცნობილია.

მიღობილი სუქანია და, არც თუ იშვიათად, მოწიფული ქალ-ვაჟთა გუნდებს შეუბადებთ. ისინი უღარდებლად სუბრბობენ, ხანდახან მღერიან, თითქმის უმიწეზოდაც ხარხარებენ. ამ უფოთი სკოლადაყენ, ან შინსიყენ შეემართებინ. ომი, ფარადი,

სსრკ-ის კესეი

ლბა ანდეს; კომკავშირის საქალაქო კომიტეტის მატკარაშვილი მინდომიძის საოლქო კომიტეტის მდივანი დაპირებული. იყო პარტიის საოლქო კომიტეტის ინსტრუქტორი, დაამთავრა უმაღლესი პარტიული სკოლა და მსოფლიო ენათა წესილია მოვიდა ქარხანაში. ენდელა თხელი, ენართი, მინდომიძის ქალია, ჯერჯერობლივით ერთადღობით მივის დედა, მაგრამ რა დედა! იგი სწორედ მაშინ გახდა, როდესაც ენდელა პირველი სასაქონლო წლის დამთავრების შემდეგ მისყოფილად დაბრუნდა. შეცხვეწენ მისიანები: აქ დავცავთ, თვალმინიებით გაუფრთხილებით, შენ კი მარტოს გაგიჭირდებ, ამის უთვქ დამეს თუ იწყოვლით. მაგრამ ენდელამ ბიჭი მაინც თან წაიყვანა, დამეც უთია, ჰიროც მისებამა და არც სწავლაში ჩამორჩა — წარჩინებით დაამთავრა პარტიული სკოლა.

...კვიან დაქმნილობით.
დასავსებურელები მყოფ დღე.
იღისათვის აღარ მიმიკითხავს. საბოლოოდ ხელი ავიღე პირანდელ განზრახვებზე. ღამბარა პოლქვაში საემო ვამოხუნდა ქობულეთში, მცე იქნებოდა ცივაყ მენსა.
გზა იყო ძალიან დამაზნი, მიხვეულ-მოხვეული, მიაგორიანი, ღურჯი ციოთა და ზღოთი შუკული, შრის მედღობითი დამწებებული, სინყვანიტო მსოფლივლით.

— აი, იმ ადგილას, — მიმოთათია ერთ ხუკეტა კორიშო ღამბარა, — დამარტებულია სადაბორიული ტიპის ბიორერთა ზანკა 300 მანვესითვის. ეს სულ გულიყო აკანძის მოიქცეობდა. ბულიკო პროფკავშირის აგნის საოლქო საბჭოის მდივანია, ძალიან უფერა ბაგვენი, ბაკაბონის დღეს ვფიჭობ. „არტკუს“ ნახვის შემდეგ სულ იმას გვეჩინებოდა, მსყავი მართი ჩვეულებით ავავითო. ჰიდა, შესტრა ქვეყანა: ნანქანთაშერტელი, გემთმშენებელი, ნავთობდამამუშავებელი კარხნების ხელმძღვანელთა იმე მოხიბდა თავისი იდეით, რომ დაღვიბს, გარკვეული წილი გადღობი მშენებლისათვის. ულტრათმექანიკური ქარხნის დირექტორი მისი მოღიანად თავის გუპუხე მოიქცია, იგი შუდადა, როგორც ეი პროექტბ ყველა ინსტიტუტის გაივილის, დაუყოფნებელი დაიწყო მშენებლობა.

იხდა ნანქანა შემოეყვარა. შერ ერთ ქალი გვდა. ღამბარამ ხელით აწინაშე, შერადილია, და ისინიც შეჩერდნენ. გადმოვიდით. ორი სახელმძღვანელო აპარელი ქალი კიდვე გავიცინა: ეთერ ცივაყ — განათლების მინისტრის მოადგილე და აიშე გურგენიჭი — სოფლის მეურნეობის მინისტრის მოადგილე. ეთად მრევლითი სოფლები: ვიფრის ახალი სასაქონლო წილისათვის მსაზღვდის ანატექსტება, აიშეს — ჩაის ქარხნის მშენებლობა. ზაფხულის განმავლობაში რამდენიმე შუანი დღე თუ დღანდეს მჭკვრდებოდა, თორმდე სულ გადაღებელი წვიმდა და უამინდობდა საოქტომბროდ აღებულ ვალდებულებების საფუძის წინაშე აყენება.

ეთერს, მუხეზავად სამი შევიდის დღობისა, ქალიშვილოდ აღნაგებია აშვენივის ცვალო. ცოთი-ღად დაწყობილი სახე აქვს და აპარელი ქალიშვილისათვის დამანახათხელი ღალი, ღამბარა მიხარა-მიხარა. როგორც შემდეგ გაგვიხე, მის აქვე როგორც ნაზი გოტიბიტეს და ნინო ხაუტკშიელი, პედაგოგიური სასაქონლოდ აღმუთავრე-

ბია, შემდეგ კი — უნივერსიტეტი. ციტხ ხანს კომკავშირის საოლქო კომიტეტის უმუხვანია, სილო 19 წელი ამ ერთ თანამდებობას შეტანა, საქართველოს და აჭარის სოფლის დამახარებელი მასწავლებლის წოდება მიიღია, ქალი საოლქო კომიტეტის თავდამბარის მოადგილეობა აქვს მინდობილი და ადგილობრივი საბჭოს დებუტატიცა.

თავად კი მაინც არ იგმავა ეს მინაღვლი, საქართველოს პედაგოგიის ინსტიტუტი საყანდელი და ინსტრუქტორისათვის თმბა აიღო და მიუხედავად მინ და გარეთ აუარებელი საქმისა, მალე პედაგოგიურ მენერინგებათა კანდიდატის ხარისხს დაიცავს.

ხოლო აიშე... რამდენი რამ გაიმთილა აიშეშე და რამდენი ხანია თავისი განმეორებელი საქმეებით ვიციან ამ ქალს შორედან. სწორედ რომ განმეორებელი. აიშე ხომ მსოფლივ თერატეტი წილას იყო, სავეწროდ რომ გაიცივა სახელი. ჩაი შენდებოდა იმ დროს, ტყვიანი იკავებოდა. ხელით შრომობდნენ. ფოტოს კარგის ეგვმა 5 კოლოფაში იყო დღურადა, აიშემ, პატარა გოგონა, 30 კილოგრამამდე მორგავა — რგონად დამამარა. ამის გამო კრემლი მიიწვიეს. აქ 60 კილოგრამი ივალდებულა, ჩამოვიდა და 68 მოკრიფა. სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს დებუტეტი აიჩინეს, ტექნიკური მოეწყო, საბოლოოდ-სამეურნეო ინსტიტუტი დაამთავრა და ამაინარტკშიე სტეფანდნენ, მაგრამ იმი იყო და არ დარჩა. ერთ ხანს პარტიის საოლქო კომიტეტში სოფლის მეურნეობა გაბარა, მერე ჩაის ფაბრიკის დირექტორად შემუშავდა. 10 წელიწადს სოეუზურელების მინისტრია იყო.

— ჯერ კიდევ ვიქ მალა დედა, როდესაც ქობულეთშიდამამოწე მინდობილი. გული ცივაყის თვალის დაკრება მდებარეობდა და ახლა კოთხეისის ქარხანაში მიყავალი ზემს შეტარას.

— რუბინების ქალე ნახო ვიოდა, — დაგიხებით მირჩვევდა. — ძალიან ამატრებულა ადამიანი. შე მსოფლივ ერთ ფიქტს დაისახლებოდა: დამეოთხებით ამიზნებ, მრავალი რაციონალიზატორული წინადადების ატგორა მარაბამი, მაგრამ ატგორბაზე უარს ამბობს და ჩვეულებრივ რამელები მუშის მიაწერს ხოლმე.

შე, მართლაც ვნახე იგი გაუკო-ამორბოლებელი აპარატების კანბატალიზატორების, რტეტიკურების, ცნრატორელების, დენსიტომეტრბრების ფრეხს, მას ქონდა დიდი, კისრები თვალები. ღამბარასოდ შევიდდა, ჩვეულებრივად ვგვარდა ხანდახან და ცოტას. დიდი გზა გავუღია პარტიის საოლქო კომიტეტიდან „საბჭოთა აჭარის“ რედაქციის შემუშავებულ, «Заря Востока»-ს საკუთარი კორპორანდებოიანდ საკუთრებულ საამქროს ინიციატივად და უნდა უფროსად.

სამეფეი ერთად გამოვიღებოდა განმრღვნი და სულ სხვადასხვა გზებით ვიჭრებოდა. თუ უთუოდ კიდევ ვნახე მათ საითთაოდ ვენახე სსრკ უმაღლესი საბჭოს დებუტეტი რონდა სურფი უმაღლესი რიგად შეამინდა შეამინდა ქალს და ერთ კვირას წარყვეს დაეყწერ თავისუფლების უფეთი განსხობინებულ მას ცხოვრებში, რგონოლტეტი მუშუების მასალებზე გაეყვინებო, რათა უკეთ შეეპირისპირა ტრამინის წარსული და დღევანდელი დღე აჭარისა.

ტორიის ფაქტობტების კუნდამთავრებული, პირდაპირ ხუკეტამინ გაუშქებებითი სკოლის სასაქონლო ნაწილის გამად, რამდენიმე თვეში კი — დირექტორადაც გადაყვანილი. 7-8 წლის განმავლობაში პარტიის ქობულეთის რაიონის მეორე მდივანი და უმედვე კვლავ ჰეგავიოეორ მოღვაწეობის დაბრუნებია. ამგვანად ვაკორბის ტქნიკების დირექტორია. ეს ის ტქნიკიკია, რომელიც ყოველწლიურად 300-მდე კვალიეფიციერ ვარდებს უგზავნის დასავლეთი საქართველოს სავაჭრო ქველს.

ნაზი ბათუმის ქალთა საქალაქო კომიტეტის თავმჯდომარეა. მრავალი საღამო, შემოქმედებითი შეხვედრა, საბავებო დასწესებულებებზე ჩრენკა, ვიტანამდე ქალთათვის გავსაზრდელი ამანაღებელი აღწერებსება კომიტეტის საქმეთა სიაში. აღუნუსხველი უფრო მეტაან სახელმწიფო მოღვაწე ნაზი — იყო სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს ორი მოწვევის დებუტეტი, არის საქართველოს სკოლის დამსახურებული მასწავლებელი.

სუხანა შერგანშიძე ბათუმის სამშობლოთა სახელის მისვარი კვიზია. 21 წელი წინათ იყო მივიდა ახლადნანქანდებლამთავრებული კვიზი აქ და მას შემდეგ, რომ იტყვიან, თვალებიღებო მუშაობს; ქალთა საქალაქო კომიტეტის პირველი თავმჯდომარე სუხანა იყო, სუხანა იყო მრავალი კარგი საქმის მოთავს სადავამყოფობი. შერგანია შერგანშიძის ქალი: მის ხელში იმაგება სიცოცხლე, მის ხელში ბედინდრება დედა, მისი ნაზი ქალური ხელებით მრავლები საცვლილი.

ენდელა ნირუა კი ნანქანამშენებელი ქარხნის პარტიობის მდივანია. თავდაპირველად რიოთი ინტენინრად მოვიდა ქალქაბის საინჟინერო სამსარეველით, მეორე ულტრატორავთვის ხელმძღვანე-

საც გამოიღო და წლები, ძალ-ღონეს არ ზოგად-
ნენ მშობლები, დედებიც ასწორებდნენ შრო-
მში, ოჯახის დღე კი მინე პოულობდა დროს,
რომ დაღამებით გაეფრთხა და მოყვანილნი წა-
ეცითა ნორჩენისათვის, თავისი მასწავლებლის,
ენატყ ნინოშვილის მოხმარებით ვაჟმა, ილიას,
აკაცის და ვაჟს ლესებს აზვიარებინებდა შე-
ვლებს.

საგრაფიოლოში საბჭოთა ხელისუფლების დამ-
ყარების შემდეგ ცალკე ცალკე ცხოვრების ახალი მი-
ნაწილი მიეცა. შეიღები დაყოფილდნენ. იესობი,
ისილორ და ალექსანდრე დედასთან იმავე ესო-
ში დასახლდნენ. მათმა მომვეგრო ვასილმა სამ-
ხატგრო სასწავლებელი დამთავრა და თუატრიში
მხატვრად დაიწყო მუშაობა, ივანე საბჭოთა არმი-
ის ოფიცერი გახდა, ტარიელი ბათუმში გაგზავნეს
სასწავლებლად, ხოლო ყველაზე უფროსი დავითი
თბილისის სასოფლო-სამეურნეო ინსტიტუტში მო-
ეწყო. მალე შეიღოშვილებიც წამოიხარდნენ:
აკაცი სამედიცინო სასწავლებელი ათრია, ხოლო
ვიორგიმ მისი ოფო სამედიცინო სკოლა დამთავრა,
რომ აფორიადა ქვეყანა...

თუგური შეიღო, ივანე მამინ მორავ შეგებულ-
და მზე ატარებდა. ყურად-გავივის ათვადიე-
რებდა, რომ უცებ მისი ყურადღება დღის მუქუ-
რებაზე სხაქ მიიყარა. მათ ერთად მოისმინეს
დამანერგელი იობის დაწვების ამბავი.

აბა, რომელი ჯაბანი კასინზე შევიდომ იყვნენ,
რომ ამ დროს მზე დამჩნილიყვნენ...

გამოსამშვიდობებლად დედასთან თავი მოიყა-
რა შეიღვი შეიღმა და ორმა შეიღოშვილმა, კა-
სინეშ მათ თავისი ხელით შეეერთლი საველე ჩან-
თები სურსათით აუჯლო და მირეგზე გადამვიდა.

ჭოშკრისსაყენ მამავალ დედას აკაცის მხედვეთი
დაწერილი შეიღები მიკვეთების ვაან. გირაო-
დაფორიატებლით დედა აბლოს მივიდა ყველაზე
ახლოარსთან, ვაგაცის ლოვა სხაქე მიიყრა.
„შეიღებო, აბა თვეწ იგიო... სიგობლეს გაუწ-
რათლოდო, ურაროდ არ დებაარათო იგიო...“
რამდენს კორნიდა და ტქველა ომნი მიმავალ
მხარბებლადოღო ცხრა ვაგაცას კასინეშ დაბო-
ლოს, სათითადო თავისი ნამშოვიო ვერცხლის
კანკაზე ჩამოჭრა და დაარეგ: „დედაქმეხის
ნამკაწარა, არ დამეიყარო, ომის შემდეგ თვეწნი
ხელითვე ჩამამაროო.“

როდესაც მზე დანარუნდა, ცარიელი სუფრა და
სკაპელი დებადა. კარის ზღურბლს მიეყრდნო,
ღრმა ვიქტეზში წასული.

ორლიონების კიდევ ისმავა მიმავალი ცხრა
ვაგაცის მზე სიღერა.

გული არ გუბებოდა დედას, თავდადებით განა-
ვრებოდა შრომას, თითქმის ყოველდღე ნასადით
მას საყოღმურეო მიწვრებსა და პლანტაციებში,
თოხთი და კალათით ხელში, ხათქსა და სა-
მარლოში, საყრეპო-სამავალიში...

გაქალიდა დრო, ომი თანდათან დაფორიფობო-
და. შეიღ შიღოს მონატრებელი დედის ხელს
კიდევ უფრო ამიშებდა ის, რომ ომი შეიღო-
შვილი — აკაცი და გიორგიე ფორტზე იმეყო-
ბოდა. ამბობდა: შეიღი გულიაო, შეიღოშვილი
გულის გულიო. ცხრა ვაგაციე ერთი ოჯახიდან
ომის ფორტებზე გაყვანილი ი რ დედის გულმა

უნდა გაუნდოს, მაგრამ კასინე სულ სხვა იყო,
იგი რიდი ჰყავდა მოწყურე, დაყურადობანი
დამფრთხილ იმ დედებს, ქვეყანა ფორტისკი რომ
ევრათო... აბა, კასინე სულ სხვა ნებისყოფი ქა-
ლი იყო. სად არ ნახადითი მას: ტირობითი თუ
ჭირწილითი, თავის პატარა სახლის აივანზე გავ-
იდა თუ წერილით ხელში, სკოლაში შეიღო-
შვილებს მასწავლებლობან, ფორტზე გააკავსანი
ანათობითი ფოსტასაყენ მიმავალი. თუ მოწყურე
დედას ამ პატარას შემწერებდა, მამივე
თავისებურად იმედის ცეცხლს აღუნიჭდა:

— რამ გატეტა, ქალი, თუ ცხრა ვაგაციე
გავგზავნე ფორტზე... პირიქითი, ახლა უნდა გავ-
მადედო, გაეცადეო, რომ ჩვენს შეიღებსა და
შეიღოშვილებს ზურგი გაეუმართო, პატარა არ
მოვატელი მთორამ ბიჭებსა...“

გაქიანრდა ომი და... წერილებზე იყო.
გულიდან დარდი რომ გადამოდებდა, შეიღები-
სა და შეიღოშვილებს სურათებს ესუარებოდა.
სურათების აღერის რომ მიძინებოდა, თავის ნამ-
შოვე სეყენ გახსნიდა და ამოლაგებდა ლეგენსა-
კიდან, ორიოლიდან, მოკოვადან, ნოქორსო-
ლიდან, კივიდან, ვარგზვიდან... და ომით ნახასძალ-
და მზე ქალაქებთან გამოღზაწილ ბარავებს.

...არფრის მიში ამ ტქინდე, დედა ვეტუე
მტყრს, მივიდებოდი წინ. — ვასო!..“

...ცხრა ფორტელის დედებ, საშობლოს ლი-
რეულება ვიკიეთ. აბა შენი იგი, არ შეგვახატებ-
ნიო, ჯარვინ ამ დავკანბოში. — ივისიო!..“

...მიმავლის იმედო, შენი შეღებისა და
შეიღოშვილებს იმედა; დედა. ჩემს ზურგს
გაუჭრათიღლი, ჩემს მავერე იყოლიე, ვინ იყის,
ოიბა. — ვასო!..“

...მატარი მირბოლი გადავებვდა, ცოტა შე-
ვიხვეწენ, სანერიდან გვერ ამ წერილს. — სან-
დროო!..“

...დედა, დამჭრეს, კოსპიტლიდან ვეწერ, ჩემ-
ზე არ იდარდო. — დავიოიო!..“

...ტრასბოში ამ ჩამომართვა და პირველი
ჯილი მივიღე — ტარიელი!..“

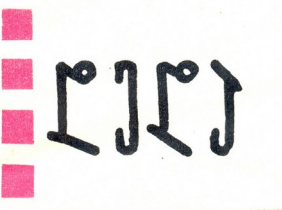
...ბები, შენი გამოზანცილი წინდები არ
დაიწურებოდა. შენებრეი კვერის გამოშობისა ამ და-
ივიწყო. — გიორგო!..“

...ახლა რა მომეგვა, იმასვე მიმეწერარი, რომ
ფორავ ჩემთან ერთად იტყები. — ომდროეო!..“

...ბები, თუფერი ჩანებოდა, ლამაზი გოგოები
არ გათიხდნენ, მალე ჩინოვალ გამარტებუბო
— ვასო!..“

...ომი ტრქედებოდა ფორტული სამეუთნა
წერილები კი აღარ მიდიოდა. კასინე იყის, რა
მიზღვა? — ფირად კეთიხადა ეკინე თავის
თავს, მაგრამ დედის ხელი ომის ფორტის
გაუფრება, რომ წერილებს საჭროლი აღარ მო-
ეჩინდნენ, შეიღები აღარ მონატრებდებოდა...
იხვე ნამშოვიო სეყერი დარჩა იმდრად იხვე ეკ-
თიხობობა დაცეცელი წერილებს. დრო კი გა-
დლოდა. რამდენრე ხეპარის დარბარე ამოღე-
ნი, კასინე შეიღებისა და შეიღოშვილების სხვე-
ვი ვეგვარე ჩამოტოვდა.

...დედა დარბარე სურსამი მატარებელს ჩამო-
ვლოდა, სამხედრო ჟურნალი გამომწივობობა
ოფიცრმა ბაქანზე მოიწიეს რადავ გამოაკობთა,
ყვავარებუბი მიმართავა და გზა პირდაპირ სოფ-
ლის ცენტრისაკენ აიღო.

რამდენრეც წლის წინათ სოფელ სუფსის მა-
რავასზე სამედიცინო პროცესიას შეგებლი. შეე-
ჩერლი, ქვენი მოყინადე და დებილით პატვიე ვე-
ცი მივიღებულს. მას მთელი სოფელი მიაყენებ-
და. არავინ იტყობებოდა, არავინ იბოვავდა დაწ-
ვებს. დაფიტრებლი ვამწვევებლის ვინათობი.

— კასინე კაკობის ასელი გუჯაბიბო, — მოთა-
რა ღრინდობრებულმა კაცმა, — ის შეიღი ვე-
კაცის დედა იყო, მან შეიღვი შეიღი და ორივე
შეიღოშვილი გაუმეა ფორტზე. მხოლოდ ერთი
ვატი და ერთი შეიღოშვილი დაუტარებდნენ.

ენობისმოყვარეობამ ამ მომასვენა და მოსუეს
დაწერილებით ვამბობინე ამ ქარაველი დედის
ამბავი.

კასინე გუჯაბიბე ტრნატე ნინოშვილის მოწყა-
ევი და მოკონებავ დაწურია მურალზე.
იგი ლუკა მყავიავე გათხოვდა და 1712 წელს
გამოწვეული „უფრესიტაკასანი“ მიიტანა მშობი-
ვად.

კასინე ვარვი მეთვახე გამოდება, შეიღი ვე-
შვილივე შექინათა ოჯახს.

ერთი პატარა ფიტრული და პატარა საშა-
რული ძიღის იტყედა ამდენ სულს. სიღატაკე,
გაკირებება წელიში სტყავდა ოჯახს, აფაგებოფობა
და მოარული სენი მათი მშობი სტყავარი იყო.

რასობრივი ჩაპყრობის ქეყნებაში

კეკელიძე სოსოს ჩაყვანილი

...კასინეს მთელი ღამე ათასნარი კომზარული სახურები აფორიაქებდა, არ აძინებდა. რადაც მტკისმტკი სატანჯველი იყო მისთვის ის ღამე, შორს წასულ ფურცებს გაედგინა და აღდრე კი ახსოვს, როდის ჩაებნა. უცებ თითქოს ნაცნობმა მანამ ჩაახდა: „დედა! კოვზი მოგტანა!“ ძიერი დაუფრთხა, თუღლები გახალისა, ირვლევი მიმოიხედა და ცხადში თავი კვლავ მარტულ იგრანო.

— თა! მაღლობა ღებრის, გათენებლა, — თავისთვის წაიდგინა და ფანჯრიდან გზის გადახედა...

ქმეკართან ყავარაწებზე დაყრდნობილი მაიორი იდგა. კასინე მისკენ გაეშურა... დამკრული ოფიცერი შემოეგება, ვადალხევი, ვადალხევი და მიმართა: — ძვირფასო დედა! ივანე ლუკას ძემ მთხოვა ფურცლის კოვზი თქვენთვის გადაგმეცა. მუც ვარსებებს ჩემი მეგობრის ანდრესს. ის დევცა მამაცთა სიკვდილით 1944 წლის 9 ოქტომბერს ლატვიას...“

— შეილო! ვანო!... — დაიყენა და დედას დაულოხმე გახვეული კოვზი ბაღზე მიიკრა და ცრემლები წაივლო.

...გაშთა აკავით საცემ დრო ნელ-ნელა გადოდა... „საკუთარ დარღვს სხვას როგორ გავუმჯობლო, ჩემი წესობის სხვას როგორ შევუმჯობლო...“ — ფურცლებს კასინე მუთავი და იმეც მხენდ გამოდიოდა ხალხში, დავადაცურებდი ინაბრებდა სოფლის ქირსა და ლინას...

...თა, კარის ზღურბლზე ლურჯანზე ჩამოყრდებული რადიო ამბავრდა, სამამული ომის გამაგრებებით დამთავრდა აწყვა ხალხს... „ველას ბული დღეობა თავისთავის მილიონდენში. ვინ იყის, ვის მიელოდა ქვერთობობა, უღედმაბობა, რთოფი იფდა ჩაიცივება ძაძებს, რომელ საბატარლოს მოწვევებოდა ცრემლი თვლიდა, ვინ იყის, რამდენ ოჯახში სამუდამოდ ჩაჭრებოდა კერა...“

დემობილიზებულითა ველონი ღანწხუთის ხადღური შერქრდა. ელვისისწრაფით გავარდა ხმა ომთაყვანდელთა დაბრუნება შესახებ. ხახები ხადღურკაცები გარბოდა. ცხველიდენ მშობლები შევლებს. ცოლი-ქმარს, და-ძმას, მეგობრებო- მეგობრებს...

შეინდდა, მიწყდა ხმაური ქუჩაში. ითავადანდელთა ოჯახებიდან სადღერტელოები და მხავალეგებები ისმოდა.

სადღერტეში, ვაშთა სიბერეს გადასული მუხის ქვეშ, შევეში ჩაყვნილი ღაღი იდგა, და როგორც სანათა, თავისთვის წერჩულებდა: „...შვიდი ვაჭარბად ვაჭაკეი, თითო ლოშისა დარია...“

შვიდი ვაჭარბად ვაჭაკეი, თითო ლოშისა დარია, მამაც იმართან მეგარბას...

— თა, ეს არის ჩვენი სოფლის სანათა, რომ მივაყოფილებ; მის საფლავზე საღამოს ჩაჭრებოვლი შეუდი სანთელი აინთება, — მიიხარა მოხუცმა.

და მართლაც, შვიდი ვაჭაკეი, შვიდი ანთებულ სანთელით დარება სოფელ სუფსაში, სანთლების ჩამოქმედლ დედას კი არასდღს დაივიწყებს ხალხი.

თითქორასა ჰადროზილი

თერთმეტი წლის სანდრა ლანინგი სამხრეთ აფრიკის რესპუბლიკაში ცხოვრობს. მისი ბედი ტიპიურია ამ რასობრივი პოლიტიკის ქვეყნისათვის. გოლონის წყართვეს შრომობდთან და ძმებთან ცხოვრების უფლება, რადგან სხვა რასობრივი ჯგუფის მიაკუთვნეს. მართალია, სანდრას შრომობებს შეუძლიათ კანონის წინაშე უარონ და შეილო შინ წაიყვანონ... მაგრამ — მხოლოდ შინამისამასხურებდ, ამასთან ერთი აუცილებელი პირობით: ბავშვმა ცალკე შენობაში უნდა იცხოვროს.

თითქოს დაუკარებელი ამბავია, მაგრამ, სამწუხაროდ მწარე სინამდვილე. სანდრას სურათებს ხშირად ბეჭდადღენ გახუთებში, მისი მშობლები კი იბრძოდენ იმისათვის, რომ როგორმე მოეპოვებინათ თავის ბავშვთან ცხოვრების უფლება. სანდრას დედ-მამა და ორი ძმა თეთრკანიანები არიან. მათ აქვთ სამხრეთ აფრიკის რესპუბლიკის მცხოვრებთათვის მეტად საჭირო ნივთი — პირადობის თეთრი მოწმობა. საუბედუროდ, სანდრას კანი მშობლების განხუურით მუქი აღმოჩნდა, ამის გამო მშობლებმა, რომელთა შეილოდთან ერთად სანდრა სწავლობდა, ხელოსანობისათვის იჩივლეს და შინაგან საქმეთა მინისტრამაც გოგონა ფერადკანიანად ჩასთავალა (რასობრივი ჯგუფით ეს იმას ნიშნავს, რომ ბავშვი დაიბადა თეთრკანიანისა და აფრიკელის, ანდა თეთრკანიანისა და მულატის შერეული ქორწინების შედეგად), ამის გამო სანდრას სკოლაც დაატოვებინეს და თეთრკანიანთა რაიონში ცხოვრებად აუკრძალეს.

ამაოდ დაშვრენ ბავშვის მშობლები სამართლიანობის ძეგანში. პრეტორიის უმაღლესმა სასამართლომ აპრობოლოდ უთორა უარი სანდრას მამას მას შემდეგ, რაც გოგონა პირადოდ შინაგან საქ-

მეთა მინისტრმა შეამოწმა. მისამართლედ მისტერ უესტის ვალეუტამ სცნო, რომ შინაგან საქმეთა მინისტრი მოქმედებდა კანონიერების ფარგლებში, როცა პატარა სანდრას რასობრივი ჯგუფი შეუცვლიდა. ამიერიდან გოგონას მშობლები და ძმები ერთ რასას ეკუთვნიან, იგი კი — მეორე რასას. ძმებს უფლება აქვთ ისწავლონ საკუთესო სასწავლებლებში, შევიდნენ უნივერსიტეტში, დას კი მხოლოდ ფერად კანიანთათვის განკუთვნილი სკოლაში შეუძლია სწავლა. ძმებს შეუძლიათ მიიღონ მაღალი ხელფასი, დას კი ამას ვერ ეღობრება.

არანაკლებ საეკოლოგო ბედი ორი ახალგაზრდისა — ქალისა და ვაჟისა. მათ ერთმანეთი უყვარდათ. ვაჟი თეთრკანიანთა ჯგუფს ეკუთვნოდა, ქალი, სამხრეთ აფრიკის რესპუბლიკაში მოქმედი კლასიფიკაციის მიხედვით, ფერადკანიანთა ჯგუფს მიეკუთვნეს და უფლება წარათვის ცოლად გააყოლოდა საყვარელ მამაკაცს, რადგან კანონი კრძალავს სხვადასხვა რასობრივი ჯგუფის წარმომადგენელთა შორის ქორწინებას. ახალგაზრდებს დამარტობისათვის სახელმწიფო მიხელებს მიმართეს. მოხელე შეეცადა მიეღწია იმისათვის, რომ გადაეინჩათ ქალის რასობრივი კლასიფიკაცია, მაგრამ ახალგაზრდის გახდა. სასოვნარკვეთილმა ახალგაზრდებმა თავი მოიკლეს.

კარგს რას უნდა მოელოდეს კაცი ხელმწიფოს იმ მსესვერებლებს, რომლებიც გართულნი არიან ბილწი საქმიანობით — „სუფთობად“ და „უკუქონანებად“ აღმოჩანთა საზოგადოების დაყოფით, ანდა მათ განა შეშვეთობეს პატარა სანდრას ბედი, როცა მიეღ ხალხს მოსპობას და ანუჭად ავებებს განუშნადებენ?

1000 000 000

დაუქვრიდით ამ უზარმაზარ ციფრს. მეცნიერ-სტატისტიკოსთა გამოანგარიშებით, სწორედ ახი მილიარდი საათი იხარჯება უკველწლიურად ჩვენს ქვეყანაში საოჯახო შრომაზე. წარმოადგენიათ, რამდენ სარგებლობას მოუტანდა საზოგადო საქმეს ეს უზარმაზარი ენერჯია, ჩვენ რომ იგი გაგვეწვავი-სულდებინა და საქვეყნო სამსახურში ჩაგვეყენებინა?

როდესაც საოჯახო შრომაზე ვლაპარაკობთ, ბუნებრივია, პირველ რიგში ქალებსა — დედებს, დიასახლისების უკველდღიურ შრომას, მათ დამაშვრალ ხელებს ვვლიხს-მობთ. ახლა პარტიისა და მთავრობის ერთ-ერთი მთავარი საზრუნავია შეუმსუბუქდეთ ქალებს საოჯახო შრომა, რათა მეტი დრო მიეცეთ დასვენებისათვის, მეცნიერებისა და კულტურის მოსამყარათა დაუფლებებისათვის, საზოგადოებრივ-სასარგებლო საქმიანობაში აქტიური მონაწილეობისათვის. „საქირია უზრუნველყოთ პირობები ოჯახში ქალის შრომის შექცობისა და შესუსტებისათვის, ხოლო შემდეგ შეექმნათ შესაძლებლობა, რომ ეს შრომა შეიცვალოს ოჯახის მატერიალურ-საყოფაცხოვრებო საჭიროებათა დაკმაყოფილების საზოგადოებრივი ფორმებით“ — ნათქვამია საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტიის პროგრამაში.

ამ დიდ საქმეს უნდა გაუძღვეს საყოფაცხოვრებო მომსახურება თავის საწარმოთა განვითარებით კვლელი და მუშათა მრავალმილიანიან არმიით. სახალხო მეურნეობის ეს უველაზე ახალი დარგი, რომლის ნამდვილ განვითარებას ინდუსტრიულ საფუძველზე პარტიის 23-ე ყრილობამ მისცა დასაბამი, იზრდება და ფრთებს შლის.

ბი, რა ბრის სამუშაოსკომრებო მომსახურება

დღეს კეთილმოწყობილი კომბინატის, აბე-ლიტის, სახლდონოს, აბანოს, საბარკამბროს გარეშე უკვე წარმოუდგენელია, რომელიც ვენიავთ, ქალქის, დაბისა თუ სოფლის პეი-ზაჟი. მარტო საქართველოს მშრომლებს 7.800 ასეთი შარამო ემსახურება, რომლებშიც 40 ათასზე მეტი სხვადასხვა სპეციალი-

ბის აღმნიანი მუშაობს.

მათი შრომა, მათი ოსტატობა უკველდღურად, უკველ საათს სჭირდება თვითოეულ ოჯახს, რომელიც გენიავთ, ასაკის აღმნიანს. გემოვნებით შეცერილი პალტო და მოხდენილი ფეხსაცმელი, დარტყმულ-დაუ-თოებული თეთრეული და დროზე შეკეთებული ტელევიზორი, კობტად დასუფთავებული-დალაგებული ბინა და სანახსოვროდ გადაღებული სურათი, მომხდელს მოკლებული ავადმყოფის საწოლთან გატარებუ-ლი უძილო ღამე და შორეული მეგობრის დაველებით მირთმეული საჩუქარი — აი, რა არის საყოფაცხოვრებო მომსახურება.

400-ზე მეტი სახეობის მომსახურებისა შექმნა მოსახლეობას რესპუბლიკის საყოფაცხოვრებო მომსახურების მუშაკები. მათი შრომის საერთო მოცულობა ამ ფულად გამოხატულებაში მარტო მიმდინარე წელს 40 მილიონი მანეთი უნდა შეადგინოს. ხუთწლიდის ბოლოსათვის კი ეს ციფრი 70 მილიონამდე გაიზრდება. მაგრამ ვერავითარი ციფერი, ვერავითარი პროცენტი ვერ გამოხატავს იმ მთავარ საზრუნავს, რომელიც დღეს ამ დარგის მუშათა წინაშე დგას.

ველეუნიკი დღემ სარდნიტო ამოცანას...

...ეს არის ბრძოლა მომსახურების სანიშნო-სო კულტურისათვის, შესრულდებული შე-ვეთებისა და სამუშაოს მაღალი ხარისხისათვის. რა დანახალია, ჩვენი მომხმარებლები წერ კიდევ შორიად ემდურებიან საყოფაცხოვრებო მომსახურების საწარმოებს, უმყოფელებს გამოთქვამენ შევეთების დაგვი-ნებით შესრულების გამო, არც ხარისხით არიან კმაყოფილნი. დღეს საბჭოთა ადამი-ნების გემოვნება ისე გაიზარდა, ისე ამაღ-ლა და დაიხვეწა, რომ მათ აღარ აკმაყოფი-ლებთ ის, რაც გუშინ იყო. ხვალ კი უფრო მეტ მოთხოვნებს წამოვკვიდრებენ.

ჩვენ ცოტა რამე ვსვსვს ისეთი მუშაკი, რომელიც თამამად ვსვსვს დროის მოი-ხოვნებს, მაღალკულტურულად ემსახურებთ მომხმარებელს, თვითონ წარუვსვს სიახლე-ების, მაღალი გემოვნების დაწერვისათვის.

სკოლის განვითარება

თბილისში ბევრმა იცის ქალის ტანსაცმლის გამოპრეტლების მართვა ლენინისა და ეკატერინე ავაიანის, შაჰაჯიის ტანსაცმლის მოდელიორ-გამოპრეტლის ვალერიან მანჯავიძის სახელით. ერთობლივად აღამიანები მათ ათავსებდნენ წლითი სისტემატურად აკეთებენ. ისინი, რომ იტყვიან, „ხატავენ“ კაცს თავისი ნაწილით. ამიტომაც უკვლავ იმავებენ მათი შეყვრული კობიანი უკვლავს ჩაცმენ. რა უნდა იყოს ამაზე უფრო სასიხარულო ნამდვილი ოსტატისთვის?

რა თქმა უნდა, გამოპრეტლები, მოდელიორები, ისევე როგორც სხვა სახის სპეციალისტები, ხელისნები ბევრი გვაყენ. მაგრამ ჭკრ კიდევ არაპრობლემატური ნაწილის კვალი-ფაქტორი, ოსტატობა დახალია, ბევრი ღრუბლის ადღის თანამედროვეობის მოძიებებს.

ჩვენ უკვლა შესაძლებლობა გვაქვს იმისათვის, რომ არა თუ ქალბატონი, არამედ უკვლა რაიონულ ცენტრებში, თითოეული სპეციალისტსა და მასალებულ პუბლიკაციას უკვლავს ქალის, დამაკლები, ბავშვის ტანსაცმლისა და ფეხსაცმლის საუკეთესო მკერავები, თეთრბრუნის რეკონსტრუქციის, ტანსაცმლის მეთიური წმენდის, სოჭახო ტექნიკის შეყვრების, ისევე როგორც სხვა ვადაუღებლად საჭირო სახეობის მომსახურების დახელოვნებულ ოსტატები.

სიტყვაში მოიტანა და უნდა აღვნიშნოთ, რომ საყოფაცხოვრებო მომსახურების სისტემა ჭკრ კიდევ ვერ მდებარეობს შესაფერისად ჩვენი სფლის მშრომლების, ის ჭკრ კიდევ დიდ ვადაშია კომუნარინების, საბჭოთა მურენაობის მუშების, სფლის მეთურბობის სპეციალისტების წინაშე. ბევრი სოფელი მოხდებულია მომსახურების ვადაუღებლად ხაზებზე. ამიტომაც ახლა სფლის მშრომლობა მომსახურება ბევრად უფრო სწრაფი ტემპით ვითარდება. მიმდინარე წლის 8 თვეში რესპუბლიკაში გახსნილი 700 საყოფაცხოვრებო ობიექტინდ წინაშე მტკი სოფელზე მოდის. ერთი თვის მანძილზე საყოფაცხოვრებო მომსახურება სოფლად 50 პირატებით ვაიზრდება.

ინჟინერობა — ჩვენის რისპუბლიკა

უკვლავ სავარძნობი მერება მოპოვებულ იქნა, სადა ამ დღემინდვლებიან, სპეკიალიზირებულ საკითხზე საყოფაცხოვრებო დარგის ორგანიზაციებთან ხელშეწყობილი მუშაობით ადგილობრივი პარტიული, საბჭოთა, კოლმეურნული აქტივი, კოლმეურნობების, საბჭოთა მურენაობების, სასოფლო საბჭოების ხელშეწყობილი. საუკრადღებში ამ მხრივ თვლიყის რაიონის სოფლად ნაყარებულის მავალით. სასოფლო საბჭოს თავმჯდომარის, საქარტავლის სსრ უმაღლესი საბჭოს დეპუტატის წინა ხილუფიშობის თაოსნობით ამ ვამართა სასოფლო ურდობა, რომელიც სპეციალურად განიხილა სოფელში საყოფაცხოვრებო მომსახურების განვითარების საკითხი. დაისახა ბევრი პრაქტიკული ღონისძიება.

სასოფლო ურდობამ თხოვნით მიმართა საქარტავლოს სსრ მოსახლეობის საყოფაცხოვრებო მომსახურების სპეციალისტებს დაენიშნოს სოფლად ამ დარგის განავითარებული მუშაკი — საყოფაცხოვრებო მომსახურების ორგანიზატორი. მარტოაც, ასეთი მუშაკი მალე დაინიშნა ადგილობრივი სამმართველო აპარატის შემტრების ხარჯზე. ნაყარებულ იქნა ინიციატივა მორენაობით იქნა და დიდინდა, რომ უხახვის ორ წელიწადში საყოფაცხოვრებო მომსახურების ორგანიზატორები რესპუბლიკის ათასწავე სასოფლო საბჭოში უნდა იყვნენ.

დღისათვის მუშაობს 135 ორგანიზატორი. ამ თანხნობამ, რომელიც პარტიულად ჩვენს რესპუბლიკაში ვანარტყილდა, თავისი შედეგი გამოიღო. ახლა უკვე შეინჯავდება სფლის მოსახლეობის მოთხოვნობები, დანქარდა ობიექტების მშობენობები; სოფლად, ადგილობრივი იაფი სამუშაო მასალების გამოყენებით, ვადაუღებლად ობიექტების მომარგება მასალები, ნედლეულითა და მანქანა-დანადგარებით.

ფართოდ ინერგება მომსახურების ისეთი სპეციალური, წინადა „სოფლოში“ სახეობი, როგორც არის კარმიადობის შემოღობვა, მუშის აბუყვანა, ბინების მშენება, პუბის დახარება, ვადაუღებლად გახსნა და შეწყველა საქარტავლი ნაყვრებზე, მომსახურების პირად საყურბებში მეთევი პირუტყვის მოვლა-პატრონობა და სხვა.

საიბოლო, 1987 წელი რესპუბლიკის საყოფაცხოვრებო დარგის მუშაკობა აღნიშნულ სიახლებში, მომსახურების ამ პროგრესულ სახეობათა ფართოდ დანერგვით, რომლებზეც განაკურთხებით დიდი მოთხოვნილება. ვადაროგდა „კთხილავალი მუშაკების ბურთების“, გამქარავალი საბჭოების ქცელო. ისინი მომსახურების სულ უფრო სრულ ხარისხის სიაჯარზე მომხმარებელს. კომპანტა „თბილქსპრესის“ სპეციალური მუსიკალური სადონი გახსნა, დადაც მუშობდა მუშლიათ მიყვანა ბავშვები და ამადანიონ ფორტეპიანოზე გამოცდილი პედაგოგის ხელმძღვანელობით.

სულ უტრეო ფართოდება შინ გამომხმებით მომსახურება. ავანდვების ან ბავშვის მოვლები არა ვაყო? ბინის დაღობვა; ბურთო? დარტყმით თქვინი რაიონის „კითხლმომსახურების ბურთის“ და ქიდან გამოვარჯივანად დამხმარების.

ახალ ბინაში ვადაღობათ და ავეყის ვადაღება ვსურთ? სახლი მოვავთა სპეციალური მანქანებზე და მუშა-ხელო.

ღობელი ერთი ჩამოვფილავთ? რესპუბლიკის საყოფაცხოვრებო მომსახურების დარტყმულდებინა დღეს ჩვენ ოთხსაზე მეტი სახეობის მომსახურების ვადაუღებენ. ეს მომსახურება კიდევ უფრო ვაიზრდება და სრულყოფილი გახდება. და, პირველ რიგში, უკვლავური ვაყარდება ქალისათვის — მისი მიმით ოჩახლო შრომისაგან ვანსთავისუფლებობა.

0. ჩინაბაშვილი

სუფრის რომ საღმრთოსწავლო იერი ქონდეს, აუცილებელია თითოი საფარი და ყველიები. სუფრის შინ და ლხთათი დიდად არის დაფორტებული დინასტიის ვემოვებზე, ჭურჭლებულია და საქმელების განლაგებზე.

სასაღლო მავიდა ოთახის ცენტრში უნდა იღვეს (თუ ფართობი ამის შესაძლებლობას იძლევა), ან რთე აფილას, რომ მათთან ყველი მხრიდან შეიძლებოდეს მისვლა.

მავიდას ჭკრ დაფარვით მუშაობა, დენილი ან სხვა რომელიც რბილი ქსოვილია. ეს მავიდას ფეხისა დაიცვის ცხელი საქმეებისაგან. ახშობს ჭურჭლის ვადაღებთ გამოყვეულ ხმაურს, სრულიდებს იძლევა საფართო თანხარად ვაიზრების მავიდაზე. ამის შემდეგ მავიდას ვადაფარვით ვულდობდები ვადაუფილებული, ზომიარად ვაგამებულ თითოი საფარი, რომლის ნაყეცა უნდა ვადაღებოდ მავიდას ცენტრზე და ბოლოები თანხარად ეცემოდეს.

სადამის ჩასთავისი შეიძლება გამოყენით ფეხადი საფარც; სასურველია, რომ ხელსახოციები საფარის ფერისა და ქსოვილობისაგან იყოს.

სუფრის თეთვში დაიწყება იმ ვარჯილით, რამდენი თანამოსუფრეც იქნება. თეთვების ერთმანებთან მქილდარ იქ უნდა იწყოს და მავიდასთან მქილდონ ერთმანების ხელს არ უნდა უშლიდენ. თითოეული მოსუფრის დუდიებით ორი ან სამი თეთვი, ერთი მცირე ზომისა — სუბინების, რომელზეც სწორუქობები და საყეოთხედად ვადაცილი ხელსახოცი დაღებმა. ორი სუფრა მრავალრტყობიანია, მაშინ ხელსახოცის ქვეშ, თეთვზე შეიძლება მოთავსდეს ბურთის ნაჭირი. ყველი მოსუფრისათვის თეთვების მარჯვენა მხარეს იყენება დაწინება — თუ სალილია — კოჭები. მარტყობ მხარეს კი ჩანგლები. დიდი ადისილი მხარე მიქეულო უნდა იყოს თეთვსიკაც. ჩანგლის და კოჭის ჩანქეილი მხარე ზემოთ უნდა იყოს.

ყოველი თეთვი-მთეოქობილობის წინ უნდა იღვეს სტადანება ზომის ორბინადი ჭკეპის ბინი მოთავსებულა საჩარხოდ დანახანალი და კოჭი, ვეერთით კი სამარტყობი. ყოველი 4-5 ცაცის წინ უნდა დაიდება მრავიის, შავი პილბილია და სხვა სურნელოვან საწარებელია ჭურჭელი.

დაბალი ღირსეობით რამდენიმე ცოცხალი ყვავილით და ლამაზად დამწყობილი მწვანე-წითელი საუკეთესო სამკაული სუფრისათვის. აუცილებელი არ არის ძვირფასი ყვავილები. გემოვნებით შერჩეული იაფფასიანი და მინდვრის ყვავილიც კი შეიძლება შესანიშნავად გამოიყურებოდეს და ბევრად აჯობოს უფემოვანოდ შერჩეულ ძვირფას თივებს. სუფრისათვის რეკომენდებულია ნახი სურნელების ყვავილების შერჩევა. სადღესასწაულო იერს აძლევს აგრეთვე სუფრას ლამაზად გაწყობილი ხლის ღირსეობა, რომელიც ან შავი ფერის შუაში ჩაიდგება ან სუფრის შუა ხაზზე, რამდენიმე ადგილას.

ღინოს სუფრაზე მივიტანთ ღოჭებით და სურებით. თეთრი ღვინო უნდა ჩავაცვიოთ, წითელი კი ოთახის ტემპერატურის იქნება.

პური თხელ ნაკერზე უნდა დავჭრას და მოთავსდეს სუფრაზე საფარებზე სასურველთა ან პატარა თევზებით. მჭადი სპირობა დიპჩრას ან დინტოს. ღობე პოპერო თევზებით მივიტანება თითოეული მოსუფრისათვის.

საუზმეული კერძები საქმით რამდენობით უნდა ჩავაწყოთ ისე, რომ ყველასათვის ადვილად მისაწვდომი იყოს. საუზმის კერძები ლამაზად უნდა მოვითხოვოთ მწვანის ტონებით, ხაზებით, ბროწითი, ნიგეზიანი კერძი — ნიგეზისაგან გამოხდილი ზეთით და სხვა.

სუფრას სადღესასწაულო იერს აძლევს ლამაზად გაფორმებული ნიარბიანი სალათები, თევზებულო, ბოლში გამოყვანილი ხორცილის ნაწარმი, შემწვარი გოკი (მთლიანი სახით, ლანგარზე მოთავსებულად) და სხვა.

სპირობა შევარჩიოთ უბრალო, ლამაზად გაფორმებული გემრიელი კერძები და სასმელები. კერძები გონივრულად უნდა განაწილდეს: სადღისათვის საქმარისა ცხატა საუზმეული და ორნამამი თავი კერძი, ცხატა შმისათვის კი ბოსტნეულისაგან დამზადებული საუზმეული. ერთი სახის სალათი და ერთი თავი კერძი.

სადამის წვეულებებზე, ჩაიზე ან ყვავზე, რომელსაც თან ერთვის მსუბუქი სახის საუზმეული, სუფრაზე მივიტანება პატარა და ლამაზად გაფორმებული ბუტერბროდები.

**ქვეყნის ან წინააღიწი ქვეყნის
ღირსეობის სტილიანი
კეთილშობილი 50 წლისთვის**

რომელიც სახის ბოსტნეულის სალათი, ცომეულის ნაწარმი და ხილი. ამავე დღის შეიძლება მივიტანოთ ტბილი ღვინო.

ქართულ სუფრას უხეხება ზამთარი. ძალიან კარგია, თუ თითოეულ მოსუფრეს ცალკე თევზით პატარა მთლიანი ცხელ-ცხელი ზამთარი მივრთმევა. საუზმეულისა და პატარა თევზების ალაგების შემდეგ, თუ სადღისა, უფრო მიღებულსა ბუციონის დევებით ან დევზელით მიტანა. ბუციონის სუფრაზე მათლავთ ან ბუციონის სპეციალური ფინჯნებით მიჰქვთ (შეიძლება ამ მიზნისათვის გამოიყენებულ იქნას აგრეთვე საკომპოტო ჭურჭელი). წვინანი მათლავ სუფრაზე თევზზე დადგმული მიიტანება, ფინჯანი კი — ლამაზად დადგმული. ფინჯნებით მიიტანება გამჭვირვალე ბუციონი. თუ წვინანი კერძი ფინჯნით მიჰქვით, მაშინ სუფრაზე ყოველზე არ უნდა დავაწყოთ. ქართულ სუფრას ძალიან უხეხება დღელის ჩიხობა (მონაზრულ დღელის ხორცი ან წვინანი მთლავაში ჩაიწყობა

ანდა ცალკე დავაწყოთ თევზზე და ისე მიიტანება).

ქართული სუფრის ნამდვილი მშვენიერება შამფურზე წამოცმული მწვანი, რომელიც ლამაზად უნდა იქნეს დავაწყობილი ლანგარზე და მორთული ხაზებით, ბროწითი და სხვა. ძალიან უფექტურია, თუ ლანგარზე დავაწყობთ მწვანეს შემოქუთულობთ რამდენიმე გულამოცმულ წყალდი ბოლეს, რომლებიც ჩასხმული იქნება სპირტი. როცა მწვანის ლანგარი სუფრასთან მიგვქვს, ოთახში შუქი უნდა ჩაეჭიროთ და ცეცხლი მიუქციოთ ბოლოში ჩასხმულ სპირტს.

მთელი ჭურჭლეულის ალაგების შემდეგ სუფრაზე მივიტანო ჩარობს — ხილს, სხვა-დასხვა ტბილულს, ჩიას ან შავ ყავას.

შავ ყავას უხეხება ლეიბორი და კონიკი. ჩიას — ლობინი, მურბა, კონიკი და რბობი.

თსაბარ სულაჰველიძე

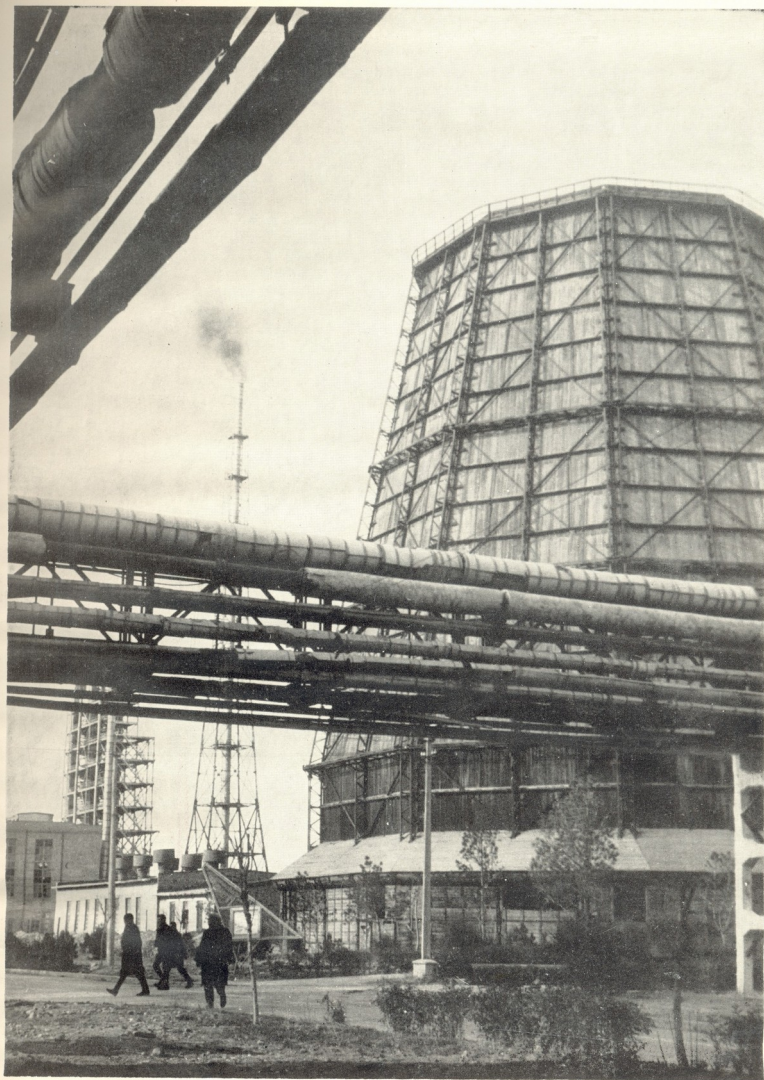
ბარბაქანის პირველ გვერდზე — ლ. შენაღლის კლასიკური „1917—1987“. ბარბაქანის მეორე გვერდზე — ლ. ბარბაქანის კლასიკური „შუბილუბა“.

<p>რედაქტორი მარიკა ბარბაქანული</p>	<p>სარედ. კოლეგია: ნ. გურგენიძე, მ. კალანდაძე (პ. მკ. მღვიანი), ზ. კვაჭავაძე, თ. ლაშქარაშვილი, ვ. სირაძე, ქ. სიხარულიძე, მ. შალუტაშვილი, ლ. შენაღლია (მხატ. რედაქტორი), თ. წერეთელი, მ. ჭავჭავაძე. ტექნიკური კ. დემურაია.</p>	<p>საქ. კ. ცენტრალური კომიტეტის გამომცემლობა</p>
---	---	--

რედაქციის მისამართი — სულხან-საბას ქ. № 15. ტელ. №№ 9-50-39, 9-98-71, ფოტ. ფორმ. რაოდ. 1.75. პირობით ფორ. რაოდ. 5,3. ხელმოწერილია დასაბეჭდად 14/Х, 1967 წ. ქალაქის ზომა 60x92 ტირაჟი 100.000. შეჯ. № 2631. უც. № 02271. ფასი 80 კაპ.

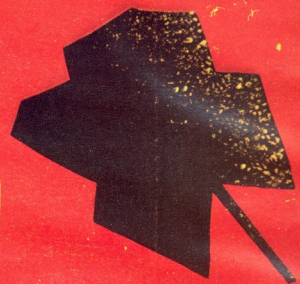
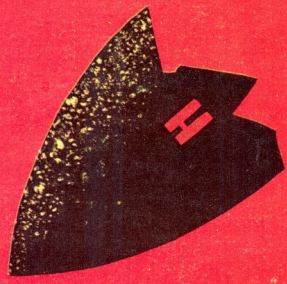
საქ. კ. ც. კონსტრუქციების პოლიგრაფიკოსობა, ლენინის ქ. № 14.
ყოველთვიური საზოგადოებრივ-პოლიტიკური და მხატვრულ-ლიტერატურული ფინჯანი „საქართველოს კალი“.
Ежемесячный общественно-политический и художественно-литературный журнал «Сакართველოს კალი».
Издательство ЦК КП Грузии.

**КОНТРОЛЬНЫЕ
ИЗДАНИЯ**

რუსთავი ფოტო დ. იაქობაშვილის

4/ 4/102

ИНДЕКС 76178

! ԲԱՄՋՈՒՐԵ